

RADIO LJUBLJANA

TEDNIK ZA RADIOFONIJO
LETNIK XII. • ŠTEVILKA 52

Urejata: Jože Dolenc in Vladimir Regally

Naročnina mesečno 12.— din. Pri plačilu naročnine v naprej za najmanj četrt, po ali celo leto priznamo popust 2.— din mesečno, tako da znaša četrletna naročnina samo 30.— din, polletna 60.— din, eloletna pa 120.— din. — Uredništvo in uprava revije je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7 (telefon 31-90). — Čekovni račun uprave: Ljubljana 15.228.

*Vesele božične praznike vsem naročnikom in prijateljem
želita uredništvo in uprava*

Pesem svete noči

Leto za letom pride z božičnim praznikom pesem: »Sveta noč, blažena noč«. Morda nam je od vseh pesmi pesem božične noči ena najljubših. Kakor svetla, prijazna zvezda, ki se utrne z neba. Že stoletja živi ta pesem med ljudmi in vsako leto pride kakor novorojena, prvič zapeta in navdaja dobroto božje milosti. Čudovito lepa in za vse čase je ta pesem. Tolikokrat smo že slišali zgodbo o njej, o njenem nastanku, a kadar jo slišimo, se nam zdi, da jo slišimo prvič. Vsaka njena vrstica, vsaka beseda je kakor nasmeh angela, ki oznanja človeštvu božje sporočilo: »Mir ljudem na zemlji.«

»Mir ljudem na zemlji,« so peli angeli v oni božični noči, ko so oznanili rojstvo božjega Sina. Miru si želi danes vse človeštvo. — Kje je božji glasnik, ki bi nam oznanil znova to veselo novico? Slišimo jo v pesmi božične noči, ki prevzema naša srca. A to je le odmev tiste prelepe noči, ki so jo doživeli pastirji ob oznanjenju božjega rojstva.

Svet doživlja grozo nemira, strahote sovraštva in zavisti, grozoto razdejanja. V to strahoto in grenkobo sveti božični praznik kakor luč, oznanjujoča božjo dobroto, božje usmiljenje in mir. Utrujenim od nemirnega življenja nam je zato praznik božjega rojstva še bolj v uteho, v teh časih še bolj čutimo pomen božiča, smisel svete noči, misel na božjo dobroto je lepša,

KOLENDAR

Od 22. do 28. decembra 1940

Dr. Ivan

Prijatelj

upanje v Boga, ki ustvarja, ohranja in vodi svet — trdnejše...

Pesem svete noči odmeva v naši duši, pred nami vstaja svet lepši kakor je, bližino božjo slutimo in se v njenem zavetju čutimo varne.

*

»Mir ljudem na zemlji.«

*

Prisluhni, dragi prijatelj tem glasovom. Tvoja misel naj se ustavi ob spominu na ta dogodek božje dobrote, naj te spomni, da nismo odvisni od vsega tega, kar se dogaja okrog nas in da je usoda vseh narodov v božjih rokah. Razmisli se, prisluhni pesmi, ki to noč odmeva od vsepovsod. Če sedi ob radiu, poslušaj samo tam, kjer slišiš božično pesem, kjer pojo božični zvonovi. Vsaj te dni opustimo radovednost za poročili o strahotah in razdejanju vojne. Bodimo srečni vsaj nekaj ur na sveti večer in na božični dan in mislimo, da mogoče ni več daleč čas, ko bo vse človeštvo spet v miru živelo in v miru praznovalo praznik miru in pelo prelepo pesem:

»Sveta noč, blažena noč«.

TRI LADJE...

(Po angleški božični nar. pesmi.)

Tri ladje so priplavale
božični dan, božični dan,
božični dan takoj zaran.

A kdo se pelje v ladjah treh?
Zveličar z božjo Materjo.
A kam te ladje plavajo?
Namenjene so v Betlehem.
In vsi zvonovi jim zvone
in angelci prepevajo
in svete duše molijo.

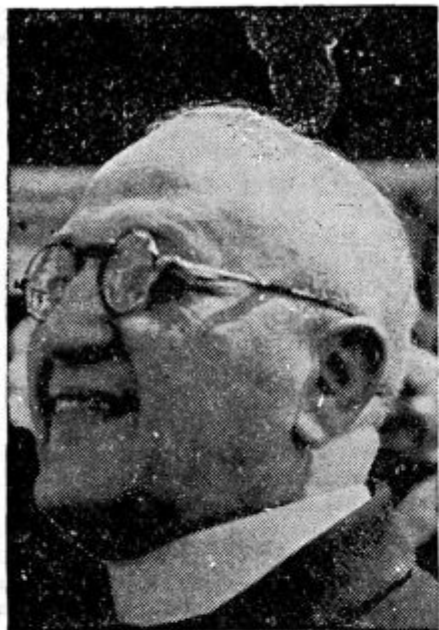
Zatorej se radujmo vsi
božični dan, božični dan
božični dan takoj zaran.

Pri božičnem drevescu.

NEDELJA 22 Demetrija m	1779 je umrl prekmurski protestantski pisatelj Štefan Küzmič. 1841 se je rodil v Senožečah pisatelj in voditelj tržaških Slovencev Viktor Dolenc.
PONEDELJEK 23 Viktorija dm	1774 se je rodil v Središču narodni buditelj in pesnik Štefan Modrinjak. 1875 se je rodil v Sodražici na Dolenjskem književni zgodovinar dr. Ivan Prijatelj.
TOREK 24 Adam in Eva	1829 se je rodil v Št. Juriju skladatelj in narodni buditelj Benjamin Ipavic. 1853 se je rodil v Selcah nad Škofjo Loko zgodovinar dr. Fr. Kos. 1874 je umrl v Ljubljani pisatelj Jože Podmiljšak-Andrejčkov Jože.
SREDA 25 Božič	1877 se je rodil na Dobrovi pri Ljubljani glasbenik in eden najbolj delavnih slovenskih skladateljev Emil Adamič. 1924 je umrl v Mariboru skladatelj Viktor Parma.
ČETRTEK 26 Sv. Štefan 1. muč	1825 se je rodil v Leskovcu pri Krškem slikar Janez Wolf. 1867 je umrl prekmurski pisatelj Jožef Košič.
PETEK 27 Janez Ev. a	1860 je umrl v Ljubljani jezikoslovec in pisatelj Franc Metelko.
SOBOTA 28 Nendolžni otroč.	1789 je bila v Ljubljanskem gledališču vprizorjena prva slovenska igra — Linhartova »Županova Micka«.

Umrl je dr. Anton Korošec

Dr. Anton Korošec
predsednik senata in prosvetni minister.

V soboto, 14. decembra 1940. ob 7 zjutraj je v Beogradu umrl predsednik senata in prosvetni minister dr. Anton Korošec.

Z dr. A. Korošcem izgubljam Slovinci velikega moža. Kdor bi hotel v vsem presojati vso veliko bolečino te izgube, bi moral spoznati samo to, da nas je zapustil velik prijatelj, velik slovenski človek, ki nam je bil vsem vse. Dr. A. Korošec je bil človek, ki nas je imel vse pregledane, ki je vedel za vse naše težave in skušal razumeti vse. Z njim smo izgubili človeka, ki nas je povedel po težkih in dolgotrajnih bojih v svobodo in pomagal zgraditi v sporazumu z bratskima narodoma neodvisno državo, za katero je potem živel vsa leta ves v skrbi in neprestanem delu, za njen blagor, mir in napredek.

Vse do smrti dr. J. E. Kreka, ko je ob njegovem grobu bodril narod, pogreznjen v grenko žalost za velikim Slovincem in mu zaklical »Dvignite glave«, vse od tedaj pa do danes smo Slovenci imeli v A. Korošču pogumnega voditelja in vztrajnega borca za narodove pravice.

Izpolnitev majske deklaracije, največje delo dr. A. Korošča, je živ sim-

bol njegove volje naroda, ki hoče živeti svoje neodvisno svobodno življenje v svobodni državi. Ta deklaracija ni le spomin na tedanji čas, to je spomenik za vse rodove, opomin vsem, da hočemo živeti v svobodi, za katero so se borili naši očetje.

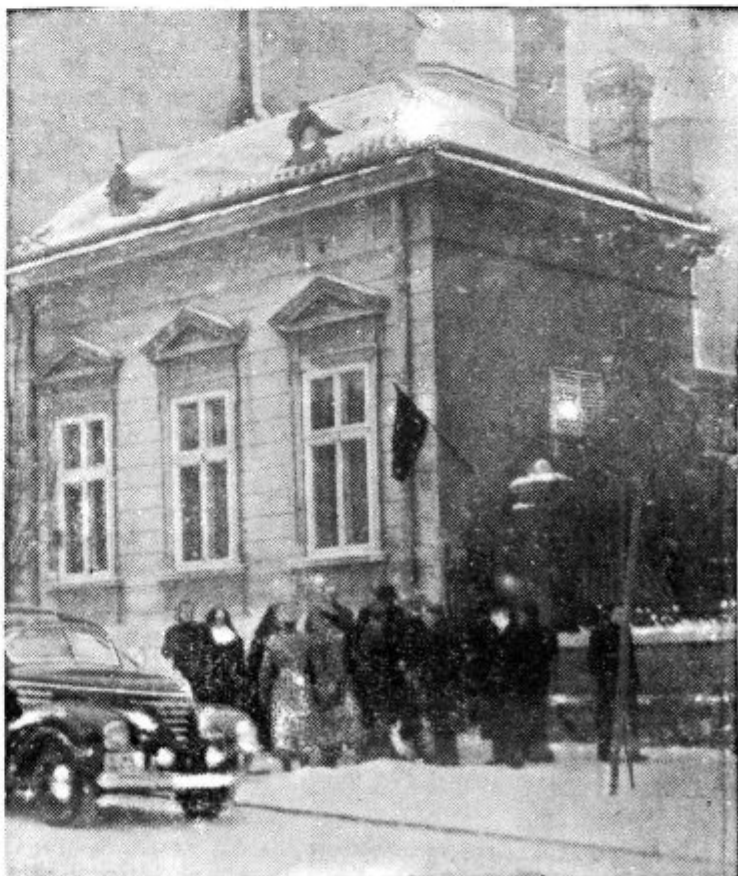
Ne moremo tu naštevati vsa leta nepretrganega dela, ki ga je opravljal dr. A. Korošec kot minister. Le to: vsa leta je svoje bogate sile posvetil in žrtvoval na oltar naroda in države. Ob vseh velikih dogodkih, ki jih je preživela naša mlada država, srečavamo njegovo ime. Pri vseh velikih delih za napredek slovenskega naroda je sodeloval. Po njegovi zaslugi je danes v Ljubljani popolna univerza, po njegovem prizadevanju smo dobili Akademijo in razne druge kulturne ustanove. Če kot radijsko glasilo povdarimo, da je bil njegov delež pri hranitvi slovenskega radia odličan, smo povedali vse. Leto za letom smo bili ogroženi, da izgubimo radijsko postajo, da naš

radio izgubi slovenski značaj. Dr. A. Korošec je bil tisti, ki je zastavil svoj vpliv in preprečil usodne spremembe. In zadnje leto, ko je Prosvetna Zveza prevzela težko breme prenovitve in napredka naše radiofonije, je bil spet dr. A. Korošec tisti, ki je podpiral te težnje, zavedajoč se, da mora z vso voljo utrditi slovenstvo v vseh kulturnih ustanovah ter ga tako močnega in urejenega dvigniti v večjo silo in moč naroda in države.

Dr. A. Korošec je pokopan. Mrtev leži v domači zemlji. Žalost, v katero nas je zagrnila njegova smrt, je velika. Toda misel nanj, na njegovo delo za narod, na njegovo vztrajnost in požrtvovalnost naj bo močnejša, naj premaga žalost, naj nas stori močne in neustrašene, da bomo znali čeniti njegovo duhovno dediščino, jo varovati in če treba, tudi trpeti za njo.

Njegova duhovna pričujočnost naj nas podpira.

Hiša v Beogradu, kjer je stanoval dr. Korošec. Prvo okno z leve, je okno sobe, v kateri je dr. Korošec izdihnil svojo veliko dušo. — Zagrebški jutranji list je to sobo takole opisal: »Soba je skromna, skoraj bi megli reči preveč skromna. — To je mala soba 2 in pol metra široka in 8 metredolga. V sobi je navadna postelja, nad posteljo Mati božja, izdelana iz gabelina in nočna omarica. — Drugega pohištva ni bilo.«

O božični noči

Ko je spalo vse in sleherna stvar in je nad vsem svetom ležal nočni mir, ko so utr pale svetle zvezde visoko nad zasneženo zemljo, so sedeli siromašni pastirji pri prasketajočem ognju na griču in so pasli svoje črede.

Številne ovce so mirne in s toplo podvitimi nogami ležale pod udrto leseno streho, ki je bila na vse strani odprta in kamor je skozi vse preduhe sevala svetloba noči.

Nekaj krav z neumnimi očmi je ležalo med njimi in strmelo v prazno; malo dije je rjovel bel vol in siva koza se je delala, kakor bi spala.

»Glejte bliskavico!« je vzkliknil majhen, toponos grbec in je s predolgo roko pokazal proti Betlehemu.

»Zvezda repatica! Zvezda repatica!« so se začuli začuden vzkliki. Zona je spreletela te preproste ljudi, strah jim je segel v srca, in tisti, ki so spali, so planili iz spanja, dvignili glave čez hrbe ovac in prestrašeni stekli k tovarišem.

Le pastir, ki je zgoraj na svislih sladko sanjaril na svojih goslih, ni nehal igrati in je živel s svojo dušo. Toda drugi so tresočih se kolen kazali nebesni čudež, čigar prelest je sijala na nebu nad daljnim, temnim Betlehemom.

Drugič v tako kratkem času se je zvezda na ta način prikazala ljudem: visoko v ozračju glava krožečega, sijočega, mavričastega ognja in ponosno zravnan rep, ki je bil poln mrgolečih isker in se je široko prelival v nežna pavja očesa. Drugič je stala tu kakor blesteč se oznanjevalec nesreče in smrti in vsi ti, v mislih preprosti ljudje, so videli drug drugemu strah v očeh. Plašni in ponižni so se zgrnili okrog Bienusa,

ki je bil vodnik in svetovalec. Njegov glas je bil ukaz; znal je zagovarjati strupena zelišča, poznal je tek zvezd in je iz vode, iz sonca in iz meseca razbiral vreme za jutrišnji dan, včasih pa tudi za vso letno dobo. Govoril so celo, da mu je bila dana moč, okreniti veter, in mnogi čarovniki iz okolice, ki so delali s »črnim vranom«, so mu zavidali, ker je več znal, kakor oni in ker je zajemal svojo moč iz božjih in angelskih besed.

Pastirji so ga vedno visoko spoštovali. Zdaj v tem trenutku, ko je zvezda z repom znova prestrašila njih srca, so pričakovali od njega pojasnila in tolažbe, zaupajoč v njegovo znanje in modrost.

Miren in s stisnjenimi ustnicami je stal zravnan ob stebri in s svojimi sivi, rdeče obrobljenimi očmi nepremično strmел v nočno prikazen. Videlo se je, da je vaje gledati čez planote in daljave, njegove oči so pobešene zrle naravnost pred se kakor oči kamele. Vprašujoča tišina je zavladala krog njega; Bienus si je s suho, rumeno roko pogladil redko strnišče na bradi in je preučarno dejal: »Zvezda se je drugič prikazala; prišla nam je nekaj povedat; vse zvezde z repom prihajajo nekaj povedat. Mislim, da bomo izvedeli še nočoj.«

S tresočim se glasom, kar se ni še nikdar pripetilo, je spregovoril: »Prijatelji, pripravila se nekaj velikega. Ne vem, kaj je, lahko pa pomeni konec sveta. Toda nikar se ne plašimo! Naša vera je trdna in vse, kar pride nad nas, se bo zgodilo zaradi nečesa boljšega. Poklekni mo in molimo, kajti moje besede ne zmorejo nič in so izgubile svojo moč.«

Vsi so poklekli v sneg, toda od strahu ni mogel nihče moliti; zgrbili so se, se napravili majhne in pričakovali najstrašnejšega. Bienus pa je še imel toliko poguma, da je ob svitu ugašajočega ognja bral iz zamaščene knjižice:

»Bog je naše zaupanje in moč, pomoč v velikih stiskah, ki so nas zadele. Zaradi tega se nikar ne plašimo, čeprav propade svet in se pogreznejo gore v sredo morja, čeprav zd'vja in vzvalovi morje in se bodo gore podirale zaradi njegove sile.

Kljub temu naj ostane mesto božje veselje s svojim studenčkom, ki je sveto prebivališče Najvišjega.

Pogani morajo obupati in kraljestva morajo propasti; zemlja mora preiti, če se on oglasi.

Gospod Zebaot je z nami; Bog Jakobov je naša obramba.

Pridite sem in pogledajte si dela Gospodova, ki povzroča na zemlji toliko razdejavanja, ki vodi vojake po vsem svetu...

Molčite in spoznajte, da sem Bog...«

Vsa usta so kriknila hkrati in mahoma se je visoko pred njimi pojavil blesteč angel, obdan s krožečimi venci tisočbarvne svetlobe!

Bledi fant je padel vznak, iz Bienusovih rok je zdrsnila knjižica, mali debeluh si je z rokami zakril oči in grbec s klobukom; nekateri so pobegnili pod pristrešje, toda slepec se je smehljaj; krava je vtaknila glavo v slamo, neka druga je od strahu spustila vodo, ovčarska psa

»Pastirjem naznanjam veliko veselje...

sta drgetala in tiščala rep med noge, koza je nategovala vrv, da bi utekla, ovce pa so se zbegane gnetle druga čez drugo.

Toda jagnje je pobegnilo od materinega vimena in veselo zameketalo ob angelovih bosih nogah, katerih nohti so bili rahlo hrapavim morskim školjkam podobni.

Vse te tresoče se može je ogrinjala biserna svetloba, ki je lila iz angela, iz gub njegovega vodeno zelenega plašča, iz njegovih zlatih las, iz nebesno modre obleke in utripajočega plamena njegovih peroti.

Ko pa je angel z globokim, sladkim glasom, ki je bolj pel v njihovih srcih, kot pa iz angelovih ust, dejal: »Ne bojte se! Kajti glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki ga bodo deležni vsi ljudje,« tedaj so ponižno uprli oči vanj; živali so se pomirile in preprosti ljudje so drgetaje in z utripajočimi srci čuli veliko vest: da se je nočoj rodil Zveličar v podobi majhnega nedoraslega otroka, ki ga bodo v plenice zavitega našli tam v polju pri Betlehemu.

Ko so po kmečko občudovali čudovitega angela in bili srečni ob pogledu njegovih iskričah se oči, ob vonjavah njegovega telesa in tihih kretnjah njegovih ljubkih rok, se je odprlo nebo in vse prosotr je mrgolel angelov kakor blesteča se roža; mogočno kakor vihar, toda mameče kakor spev slavca v času ljubezni se je začulo petje tja v vrtoglavo globino angelske svetlobe: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!«

Stebri svetlobe so poromali čez svet, zvezde so se sukale v velikih krogih, padal je dež cvetlic in ptičjega petja in ozračje je dišalo po maju in paradižu.

Ko je prikazen izgnila, so zvezde zopet sveto negibne stale na nebu; na zemlji sta ležala sneg in mrz in nad Betlehemom je kakor steber kraljeval komet.

Pastirji so vsi prevzeti od ganotja in začudenja z očmi jemali Bienusu besede iz ust.

Njegova, s strniščem obrasla glava je drgetala, od veselja so se mu tresle roke in presrečen je vzkliknil: »Možje! Možje! Kakšna milost nas je doletela! Pojdimo takoj v Betlehem, poiskati otroka: in vsak naj kaj vzame zanj s seboj... Nič ne bo preveč... To je tista žena, ki so ji pokazali vrata. O prijatelji, kaj pomeni to, da se je vse nebo odprlo za nas in da so angeli ubogim pastirjem zapeli to veliko vest! Moji sivi lasje mi od veselja trepetajo na glavi! Zaigrajte! Vzemite svoje mehove, piščali in gosli, kajti

pričjenja se praznik za vso zemljo. Glejte, praznično perje zvezde repatice plapolja po zraku!»

Vsakdo je že brkljal po svoji torbi za jedi ali po svoji vreči, da bi kaj našel, in vzklikali so drug drugemu:

»Jaz čam dve ovčji koži!«

»Jaz košaro lepega krompirja.«

»Jaz vola,« je vzkliknil Bienus, »da ga pojedjo!«

»Jaz blagoslovljeno svečo, da bo odganjala nesrečo od hiše, zraven pa še dva funta malega kruhka!«

»Jaz jagnje, da se bo igral z njim,« je vzkliknil najdenček.

»Jaz olja in kruha,« je vzkliknil starec z rumeno brado — in tako dalje.

»Ali bi ne poklicali še drugih pastirjev z gričev?« je vprašal grbec, ki je imel pod pazduho prekaženo gnjat.

»Da,« je dejal Bienus.

Tečaj je črni orjak zatrobil na kravji rog in skozi tiho noč je poromal glas čez gore in sprožil medel odmev. S sosednih gričev so odgovorili prav taki rogovi in vsi griči so spregovorili...

V rahli svetlobi prekrasnega kometa

so se odpravili po griču navzdol; mehovi so piskali, veselo so pele gosli in piščali in pastirji so bili radostni in razposajeni kakor truma otrok...

Iz samotnih koč, mimo katerih so šli, so pokukavale glave s spalnimi čepčami in vzklikale pastirjem: »Kaj se je zgodilo, da ste tako veseli?«

Ti so jim zmeđeno odgovarjali: »Izveličar se je rodil, angel nam je povedal, zato sveti zvezda z repom,« in pojoč in svirajoč so hiteli dalje.

»Z vami gremo, z vami gremo!«

In v vsaki koči, kjer je prebivala pobožnost, je žena vrgla krilo nase, je mož smuknil v hlače in so otroci zlezli s svojih slamnjač in prosili, da bi smeli tudi oni pogledat lepega otročička. Toda otrok je bil siromašen in pastirji so imeli svoje darove s seboj; zato so tudi oni vzeli več, kot so mogli pogrešati: jajca, surovo maslo, prte in drugo.

In glej! Po tistem snegu so romale gručice ljudi, žensk v plaščih s kapuco, moških in otrok, vse v isto smer, za zvezdo repatice, ki je visoko in prekrasno žarela v brezkončni globini zvezdnate noči.

Felix Timmermann.

»Eno dete je rojeno
notri v mestu Betlehemu.«

(Slovenska narodna.)

Kadar je imel oče skrbi, smo morali mi, otroci, iti okoli po deželi z listkom, kjer je bilo napisano, kaj je ta ali oni vzel v trgovini našega očeta na upanje. Saj ni bilo nikoli veliko tega denarja, a če smo nato zvečer izpraznili borni možnjček, je bil oče zadovoljen.

Kadar je bil pa naš oče norčav, se je pa tudi domislil, da nas je poslal kar nekam v prazno, kakor nas je bil že poslal h »koncu mavrice«, češ, da leži ondi zlata skleda. Tako je poslal nekoč mene, tik pred božičem, mrzlega decembrskega dne, ko je bil debel sneg in huda burja k »Vetru«, pa mi je še natančno opisal pot, kod da naj grem, da ne bom zgrešil. Prav resno mi je bil govoril, da naj grem skozi dve vasi. Konec druge vasi, da je tisti veliki gozd, ki smo se ga otroci tako strašno bali, saj so se bile ondi dogodile, baje, že izredno hude stvari. Šele onkraj te hoste pa da je tista hiša; na samem je, prav tik ko'lovozne poti; stran od vseh ljudi; in tej h'ši da se pravi »Pri Vetru«.

Naj prej naj bi pobral nekaj manjših zneskov, nato naj bi šel k Vetru, ki da je očetu dolžan denar za vrečo otrobov.

Veš tisti zimski dan sem se vse pravilno »doiskal«, bil sem v hišah in opravljal, kar mi je bil oče naročil. Ko sem nato prišel po mahoviti stezi v gozd in se je že začelo temniti, sem moral s prsti močno poprijeti z vrečico s pičlim drobižem, zakaj mati, ki ji je odpuščanje pri-

zadejalo zmeraj precej truda, mi ne bi bila izgube denarja nikoli odpustila. Je bilo pač na marsikaterem koncu hudo pri nas doma. Kadar je otroke strah, si radi kakšno zažvižgaajo, da preglas'jo prehu-do utripanje srca. To bi bil tudi jaz v tem dolgem gozdu kaj rad storil, če bi bile moje ustnice ostale pri miru v tistem hudem mrazu. Ali pa sem se resnično bal za svoje maršavo, malo življenje?

Mrzla noč me je zalotila, ko sem slednjič dospel iz gozda na svetlo poljsko stezo. Po tej stezi je bilo treba pač iti dalje, če sem hotel priti do »Vetra«, ki je morala biti tu nekje njegova hiša, sredi puste pokrajine, kjer je bilo tu in tam le nekaj bornih dreves in se je dozdevalo, ko da njih vejevje, kakor obrabljen metla, pometa po meglenem nebesu. Moja obleka je bila lahka in dolžina hlačnic ni segala čó gležnjeve, vendar mraz ni bil tako hud kakor strah, dokler sem moral stopati po gozdu. Iz tega mraza se je pojavila drobna luč, ki se je počasi večala in slednjč stala v temi kakor prekrizan četverkotnik. Na desni kolovozne poti je bilo, senca hiše je stala ondi, in če mi je oče vse prav opisal, je bila to pač hiša »Pri Vetru«.

Črnobradati mož, ki je z napol temne klopi ob peči buljil v izbo, se je z obrazom okrenil k meni, in jako junaško sem mu sporočil naročilo svojega očeta. »Denar bi rad? Denar?« Zasmejal se je glas-

no, odurno, da je kar zagrmelo po leseni izbi. Nič ni zaleglo, da sem mu pokazal listek, kar smejal se je spet in mi pokazal s coklo na nogah proti vratom. Da naj brž grem! In naj se nikoli več ne prikažem!

Ko sem se začel majhen in premražen spet spotikati po kolovozni poti proti domu, sem še zmeraj slišal tisti strahotni smeh. Začel sem bežati pred tem smehom in nič nisem opazil, da je bila pot spet v hosto uklenjena. Še zmeraj mi je roka oklepala belo vrečico z denarjem, in če sem se spotaknil in telebnil na tla, kot sem bil dolg in širok, sem zmeraj padel na komolec, ker nisem smel roke odstraniti z denarja. V tem begu in hitenju sem zgrešil pravo pot, gozd se je tesneje zgrnil okrog mene in izrez meglene neba je bil čisto ozeč, dokler nisem spoznal, da ni bila ta mehka, mahovita in nalahno s snegom posuta pot pod menoj, nobena pot več.

In bil sem sredi širnega gozda, v katerem se je že marsikaj pripetilo, če nam je bil oče po resnici povedal. A to ni bil zdaj več strah otroka spričo grozeče nevarnosti, ampak je bil tisti drugi strah: če nemara ne bom več našel poti domov! Tekel sem in sem padel in sem spet tekal kar med drevjem, ki me je teplo po obrazu, tekal sem dalje in dalje, dokler nisem mahoma začutil trdne kolovozne poti pod čevlji. A zdaj nisem nič več vedel, kam da vodi ta pot, in ko sem čez dolgo časa mislil, da sem se vendarle malce približal domači hiši, sem spet spoznal tisti del poti, kjer je morala kraj nje stati na desni hiša »Pri Vetru«.

Še danes ne vem, odkod sem vzel tisto moč za vero v tega mrkega človeka, ki

je moral veter ustrahovati in ki ga je, če je bil slabe volje, izpustil na ves svet. Toda, stal sem spet pri vratih njegove hiše in sem potrkal nanje, dvakrat, dokler nisem dobil odgovora. Odgovor je bil še bolj neprijazen kot prejšnji lajajoči smeh. Saj je bila že trda noč in ozvezdje Oriona je viselo že visoko čez sredo noči. Moral sem tega človeka prositi, naj mi pokaže pot. Preklinjal je in je v temi nekaj prevrnil v sobi, vendar me ni zapodil; čez čas je prišel z laterno iz hiše.

Naj grem za njim!

Stopal sem za laterno, ki se je njena luč opotekala stresla sem in tja, kadar se je veter, »gospod Veter«, zasmejal ali zakašljal; smejal se je, da sem bil tako zabiti, in kašljal je, ker je bil tak meglen mraz. Prišla sva spet v gozd, in ko ni bilo tu sreči noči ničesar več slišati, kot najne korake, ki jim je sneg jemal glas, tedaj je začel mož govoriti o nekih stvareh, ki jih jaz nisem razumel, ker razumeti nisem hotel, da ima mož »Pri Vetru« tudi prav takšne človeške skrbi kakor moj oče. Povedal je, da ima sedem otrok, in predložil sem si okrutno podobo o sedmih otrocih vetra, saj sem se še zmeraj hotel bati tega ščetineatega človeka.

S tem pripovedovanjem, ki mu nanj nisem nič odgovoril, se je gozd polagoma nehal, in odtod sem vedel za pot skozi tiste dve vasi. Toda »Veter« je hotel z menoj vse točno opraviti, dasi me je bil prej s svojim lajajočim smehom tako mučil. Rekel je še, da bo laterno obesil tu na drevo, in če ne bi prav vedel za pot v dolino, naj se le zmeraj ozrem in naj si po luči naravnem svojo pot.

Toda niti enkrat se nisem ozrl na pot in vendar vem, da je tista luč vso noč gorela zame. Kar toplota je zasijala krog mene, čeprav je škripal sneg kakor prej. Toda nekdo, ki so ga ljudje nazivali »Veter« in ki je bival daleč za velikim gozdom v črni, prazni samoti, in ki je brez

dvoma vse ljudi osovražil, je zame pripravil luč, da bi našel pravo pot.

Bila je že tretja ura čez polnoči, ko sem nehal teči.

Ker je bilo pred prazniki, je imel oče — kot pek — vso noč peko. Svoj obraz je približal prav k šipi, da me je mogel skozi okno spoznati. Izpraševal me je po vsem in sem mu vse povedal, a tega ne, da me je bil »Veter« brez denarja zapodil. Oče je bil zadovoljen z mojo potjo, vzel je listek in je s svojo nerodno roko prečrtal tudi »Vetrov« znesek, kakor da bi bil plačal.

»Nej bo, za praznike in ker ti je...« je zamrmral sam pri sebi.

Preden sem legel spat, me je oče še enkrat poklical v pekarno. Narahlo me je prijel za roko in me odvedel k oknu, ki

je med dvema deloma zidu nudil majhen pogled na nočno nebo. Njegova velika, dobrotljiva roka je pokazala na zvezdasto nebo: da se je tako nekaj čudnega zgodilo to noč, je dejal. Tamle zunaj, kjer se stikata nebo in zemlja, da je nočjo vzšla nova zvezda, ki je bolj rdečkaste luči in je bolj drobna, kot so navadno druge zvezde. Nemara da bodo zdaj bolj ši časi, je dejal, ko v takšni mrzli noči vzide nova zvezda na robu neba...

Jaz nisem nič povedal, da je to tista luč, ki jo je »Veter« zame obesil na drevo. Res je pa, da je bil oče odslej nenehno dober z menoj in da se mu je na sveti večer solza utrlila, ko je materi dejal, naj pošlje »Vetru« in njegovim sedem otrokom veliko orehovo potico v dar... (J. M. Bauer.)

Božič pri starih Slovencih

Ko so Slovenci zapustili svojo zakrpatško domovino, niso tam pustili ali pozabili svojih starih navad, šeg in uredb. Politična zgodovina nas uči, da se je njihova upravna uredba ujemala z načinom, kakršnega so bili vajeni v svoji prvotni domovini in kakršnega so poznali tudi vzhodni slovanski rodovi, zlasti Rusi. Saj nas takoj prva listina, ki govori o alpskih Slovencih ob priliki ustanovitve kremšmünsterškega samostana leta 777., z vso nedvomnostjo poučuje, da je bila slovenska dežela — podobno kakor tudi ruska — razdeljena po vojaškem polkovnem (polk, hrv. puk = ljudstvo) številčnem sistemu v desetince, ki predstavljajo nadaljnje višje enice stotnije in tisočnice oziroma županije, ter navaja za te odredbe tudi imena načelnikov oseb. Še dolga stoletja so Slovenci živeli po svojem lastnem slovenskem pravu (institutu solavenica), ki se posebno izrazito kaže v obredu ustoličenja novega karan-

tanskega deželnega kneza. V gospodarskem oziru so si zemljo razdelili v tako imenovane slovenske kmetije (hobae sclavaniscae), ki so jih merili z orali, obdelovali pa s svojim lesenim oralom in ne s težkim, železnim plugom, ki bi mogli z njim obdelovati več zemlje, pa bi zato morali plačevati tudi še enkrat večje davščine.

Obdržali pa niso le svojih starih gospodarskih in politično-upravnih uredb, marveč tudi svojih davnih šeg in navad v svoji novi domovini niso opustili. Teh niti potem, ko so se že pokristjani, niso popolnoma zavrgli. Krščanski misijonarji so se sicer trudili, da bi Slovenci vsaj na svoje stare poganke bogove čimprej pozabili. Posrečilo se jim je res, da so polagoma imena glavnih božanstev prešla iz ljudskega spomina. Niso se pa dala iztrebiti nekatera stoletja trajajoča, v pradedni izvirajoča obredna izročila. Mnogi poganški običaji so na ta način živeli tudi v krščanski dobi še dalje.

Cerkev jih ni nasiloma iztrebljala, marveč jih je često le preoblekla, jim dala krščansko vsebino in ime ter jih prilagodila svojim predpisom in lastnemu obrednemu načinu.

Tudi praznovanje zimskega, božičnega sončnega solsticija je moralo krščanstvo ali odpraviti ali pa v svojem smislu preurediti. Stari Slovani in z njimi Slovenci so po božje častili ogenj. Na to še danes spominja običaj, da se v ogenj ne sme pljuvati. Pravoslavni ruski popi so še v 16. stoletju morali svoje spovedance spraševati, da li ne častijo ognja kot boga. Pri nas pa pravijo Prekmurci (v nekoliko pokristjanjeni obliki pač), da vidi požigalec v svojem ognju pač poslednjikrat obličje božje.

Z ognjem najožje združeno je bilo božanstvo sonca, na kar spominja naša ljudska pripovedka, da je martinček bil nekoč človek, ki ga je Bog spremenil v žival, ker je sonce molil. Po neki kajkavski legendi je sonce poslalo na zemljo petelina, oznanjevalca svetlobe in novega dne, da bi vodil človeški rod. Zato je veljal petelin za daritveno žival sončnemu in ognjenemu božanstvu; njegovo prisposodob srečujemo še sedaj pogosto

Božič v gozdu...

Izbira ni težka, če se odločite za dober aparat znamke

KÖRTING

RADIO

kateri si je pridobil sloves
in dvakratno priznanje na
mednar. razstavi v Parizu.

Dospela je nova pošiljka KÖRTING aparatov, pa Vas vljudno vabimo na
brezobvezen ogled istih

KÖRTING Glavno zastopstvo ANTON BIRKE

LJUBLJANA — MESTNI TRG ŠTEV. 9

TELEFON 24-56

na strehah, da bi odvrčal šibo ognja, ki
ga je sam predstavljajal.

O božiču, ko se sončna luč tako rekoč
znova poraja, so pogasili na vseh ognji-
šči stari ogenj. V Peč so potem prine-
sli novega, neomačeževanega, čistega
ognja iz skupnega kresa, ki so ga zane-
tili na ta način, da so drugnil kos lesa ob
drugega ali pa so ga s kamnom ukre-
sali. Temu novemu živemu ognju so pri-
pisovali posebno skrivnostno moč, ki daje
zdravje, rodovitnost in svežo rast. Na
Koroškem in v slovenski Benečiji so še
sredi 19. stoletja zažigali božične kreso-
ve, gorški Slovenci so pa na ognjišču za-
žgali lesen panj z imenom božič (tudi
blažena palica imenovan), ki so mu po-
nujali vina iz majolke in ga tudi polivali
z njim. Ta leseni božič (ruski koljada,
srbski badnjak) je dobil od vsega nekaj,
kar je prišlo na božično mizo. Drug dru-
gemu so prigovarjali, češ »daj mu, daj«,
v zahvalo pa so pričakovali od tega
ognjenega božiča, da bo navzočim daro-
valcem podelil zdravje, mir, moško po-
tomstvo, rodovitnost ter sploh »vso do-
bro srečo«. Pepelu božičnika so pripiso-
vali zdravilno, plodovitost povzročajočo
in vsako zlo odvrčajočo moč, ki se je
dala prenesti ne le na človeka, marveč
tudi na žival, hišo, polje in vrt.

Božični kresovi in opisani običaji le-
senega božičnika kažejo, da so božič
praznovali Slovenci že kot pogani. Na ta
predkrščanski izvor kažejo tudi srbske
narodne pesmi, ki je v njih izražena že-
lja, naj bi dale krave obilo mleka, da bo
v njem mogoče okopati »Božiča, tega
mladega Svarožiča«. Božič pomanjševal-
no ime za boga sonca Svaroga, ki ob tem
času vstaja k novemu življenju. Na tega
mladega Božiča, ki »nosi tovor žita —
Da zaseje njive — Da urode rodome« spo-
minja okolnost, da devajo na Belokranj-
skem na svetli večer poleg hlebec božič-
nika pod namizni prt tudi po nekaj zrn
različnega žita (prosa, pšenice, fižola in
turšice), ki dajejo potem rodovitnost in
imajo zdravilno moč.

Širom po Sloveniji je tudi navada, da
pečejo za božične praznike posebne hle-
be kruha, božič imenovan, katerih zadnji
se načne na praznik sv. Treh kraljev in
se imenuje poprtnik. Pečejo ga iz raz-
ličnih zelšč, ki jih je najboljše nabrati na
veliki sončni praznik poletnega kresa.
Med najbolj skrivnostna zelišča pa so
prištevali praprot. Kdor je njegovo seme

in cvet obral v kresni noči, ta razume
govorico drevja in rastlin in živali, na-
pravi se lahko nevidnega in njemu so
odprti vsi zakladi podzemnega sveta. To
čarodajno rastlino so med drugimi zeli-
šči predvsem mesili v božični kruh, ki se
zato imenuje poprtnik, kar izhaja iz sta-
roslovske oblike paprotnik — pra-
prot.

Na pogansko obredno jed spominja že
v tem, da poprtnik dobi vsak član dru-
žine, pa tudi vsaka domača žival. Otro-
kom drži oče kos poprtnika v primerni
višini, do katere se mora otrok vzpeti, da
potem tistega leta toliko zraste. Živini
dajejo prihranjeni poprtnik tudi ob bo-
lezni, zlasti pa pri spomladanskem od-

gonu na pašo, da jo varuje na planini
pred boleznijo, kačjim pikom in strelo.

Pri starih Slovencih je ostala od ne-
kdaj v posebnih časih kaša. Saj pripo-
vedujejo stari arabski pisci, da je bilo
proso skoro edino žito, ki so ga Slovani
gojili in pridelovali. Zato jih je ta jed
tudi v poznejših stoletjih, ko so se živ-
ljenske prilike že bistveno spremenile in
jedilni list dodobra spremenil, spominjala
nazaj na prvotne razmere. Vrh tega je po
starem naziranju bila prosena kaša s
skledo predpodoba in znamenje sonca, ki
so ga Slovani — kakor smo slišali — po
božje častili. Kašo so nastavljali na okno
škratu, da bi jim v zameno prinesel dru-
gih zemeljskih zakladov.

Božič v gorskih
kotlinah.

ZGODEBA O ČAROVNIKU IZ HUDE LUKNJE

Besedilo na sosednji strani.

MICHELSON

K slikanici „Zgodba o čarovniku iz hude luknje“

Božič prihaja, kaj-ne, otroci, in za njim konec letošnjega leta. Zato je prav, da tudi mi končamo zgodbo o čarovniku iz Hude luknje, pa poskrbimo, da bo naša revija kmalu začela objavljati spet kakšno zanimivo slikanico.

K sliki 1: Čarovnica je hotela najprej zažgati strašilo, ki je bilo iz slame, toda Metka je brž zgrabila vedro vode in pogasila ogenj. Vodni curek je zadel tudi čarovnico in, ojoj, začela se je topiti, dokler se ni čisto stopila. Metkina družbica je veselo vzklikala: »Hura, čarovnica je mrtva.«

K sliki 2: Vsi so slavili malo Metko, ki je pograbila čarovničino metlo in se s svojimi spremljevalci brž napotila k čarovniku Hude luknje, da bi ji pokazal pot domov.

K sliki 3: Ko je čarovnik, skrit za oblakom dima, govoril s strašnim glasom, je psiček Hovhov iznenada potegnil zaveso in za njo se je pokazal čisto navaden, vsakdanji človek. Metka in njeni prijatelji so bili že ni bilo. Med mladno so se ohranile le več ali manj razbrzdane samopašnosti. Na nekdanjega, že omenjenega poganskega živinskega zaščitnika spominjajo tudi obhodi v živalskih maskah. To si je treba razlagati deloma iz strahu pred zlobnimi duhovi, ki so vprav v 2 nočeh po božiču najbolj nevarni: maska in preobleka naj varuje človeka, da ga črt ne prepozna, tudi čarovni poprtnik naj ga brani zlih vplivov.

vsi mislili, da nima možganov. Strahopetni lev je dobil kolajno za hrabrost in postal je hraber, pločevinasti berač pa je dobil urico, ki je utripala kakor srce. Tudi Metki je dobri čarovnik izpolnil njeno željo. Obljubil ji je, da jo bo v balonu popeljal domov. Toda, glej nesrečo! Ko se je Metka poslavljala od svojih prijateljev, se je iznenada utrgala vrv, ki je bil z njo balon privezan, in balon se je dvignil v višave brez Metke. Pa je pridna deklica vseeno prišla domov, veste, otroci. Kako, vam ne bomo povedali. To boste prav lahko uganili sami.

Kot obredna jed je veljala kaša tudi ob krstu na čast poganskim Rojenicam, ki so jih stavili baš tudi o božičnih praznikih. Ker je bil s tem praznovanjem združen tudi spomin umrlih sorodnikov in je bila kaša po starem varovanju priljubljena jed duš rajnih, zato se ne čudimo, da se je kot ostanek poganskega obrednega zauživanja prosene kaše v spomin prednikov in božični večer ohranil še v mnogih krajih po Slovenskem. Na Ruskem se v kurski guberniji še sedaj imenuje drugi božični praznik »babji kaši«, t. j. babična kaša, kaša rajnih prednikov; tam so nekoč pri spovedi spraševali vernike, če niso na Božič kuhali kaše, — ker bi s takim dejanjem pač očitno pokazali, da se še niso odrekli poganskim običajem.

Božične praznike imenujejo ponekod tudi koledniške praznike po že skoraj izumrlem popevanju koledniških pesmi, ki so v poganski dobi slavile verjetno neko zaščitno božanstvo živine, zdravja in rodovitnosti. Krščanstvo je šele v poznejši dobi koledniško pogansko obredno pope-

vanje združilo v željah za zdravo in plodovito novo leto s češčenjem Kristusovega rojstva. Ob zapisovanju koledniških pesmi so preprosti ljudje sami izjavljali, da pravih kolednikov tedaj že več ni bilo. Med mladno so se ohranile le več ali manj razbrzdane samopašnosti. Na nekdanjega, že omenjenega poganskega živinskega zaščitnika spominjajo tudi obhodi v živalskih maskah. To si je treba razlagati deloma iz strahu pred zlobnimi duhovi, ki so vprav v 2 nočeh po božiču najbolj nevarni: maska in preobleka naj varuje človeka, da ga črt ne prepozna, tudi čarovni poprtnik naj ga brani zlih vplivov.

Na Ruskem so še sredi 12. stoletja škofje naročevali duhovščini, naj ne trpi obhodov kolednikov in turov (t. j. v živali preoblečenih ljudi). V spovednih določilih iz 13. stoletja stoji, da se ne spodobi obhajati koled. Če je šel kdo na novega leta dan na koledo, kakor je to bila navada med pagani, se je moral za to tri leta pokoriti ob kruhu in vodi. Tu čujemo, da so se pri koledah zbirali moški in

ženske in častili šestega poganskega (kot praznik poosebljenega) malika Kolledo (Koljado) vprav na dan 24. decembra: V spomin tega zloдея se zbira navadno ljudstvo na božični večer in poje gotove pesmi, ki se v njih sicer omenja rojstvo Kristusa, a se bolj časti hudičeva Koleda; prirejajo igre vseh vrazjih vrst in zasmehujejo usmiljenje Boga ter zanemarjajo njegove svete praznike.

Iz teh navodil in pritožb pridigarjev izhaja jasno, kako težko je bilo popolnoma izločiti iz živnega življenja nekatere poganske navade in poganska verovanja. Tudi v stari rimski državi so med in pred božičnimi prazniki slavili tako imenovane saturnalijske v spomin na blagostanje, ki je vladalo za vladanja Saturna. Da bi se ta po raznih deželah razširjena različna razuzdana praznovanja ob nastopu zime (pri Rimljanih torej saturnalijske, pri Slovanih pa koledovanje in rojstvo sončnega Božiča Svarožiča) omejila in zatrla, je Cerkev sama že zgodaj vpeljala praznovanje Božiča kot dan rojstva Kristusa, ki je kristjanom sonce odrešenja.

Babica je pripovedovala

Še zdaj jo vidim. Blagih potez, zmeraj nasmejana, utrujeno mojo babico. Ure in ure je presedela v velikem naslanjaču ob peči in se šepetaje pogovarjala s svojim kanarčkom.

V hiši je bilo nemirno. Pospravljali so. Božič se je približeval. Prav vse je potrebno urediti, da bi lepo in zbrano dočakali veliki praznik. Da bi zbrano sprejeli sramežljivo smrečico s svežimi zelenimi vejicami, ki se še niso otrsle zaostalega snežnega ivja. Da bi obesili nanje zvončke, verižice, kolobarčke. Da bi prižgali svečke in točno ob polnočni uri ob njej zbrano zapeli »Sveta noč... blažena noč...«

Babica je sedela v naslanjaču. Bila je bolj bleda kakor po navadi.

Počasi sem privlekel svoj mali stol do nje in naslonil glavo na njena kolena. Tako sem delal, ko sem bil še čisto majhen in ko mi je babica pripovedovala o strašnem zmaju in ukleti kraljčini. In zdaj — počasi sem se dotaknil njene na pol mrzle roke — sem jo prosil: »Babica, pripoveduj mi!«

Stresla se je. Globok vzdih se ji je iztrgal iz prsi. Iz svojega carstva davnih časov se je vrnila v stvarnost.

»Saj nisi več otrok, da bi ti pripovedovala pravljice!«

Njene mehke roke so drsele po moji glavi.

»Pripoveduj, babica, pripoveduj...« nisem odnehal... »pripoveduj mi o sebi!«

V sobo se je vtihotapil prvi zimski mrak. V temi sem videl samo okrašeno smrečico s svečkami, ki so bile pripravljene, da jih prižgo.

V peči je gorelo.

Kanarček je drmal in skril glavo pod perut.

Babica je božala moje lase in njen glas je bil bolj mehak od baršuna.

Kakor da sva bila oba — babica in jaz — odrezana od tega sveta.

Ona se je čisto zanesljivo spet vrnila v carstvo svojih sanj, jaz pa sem — z glavo naslonjen na njena kolena — premišljal o njeni dobroti in njeni veliki ljubezni do mene.

Nekje v daljavi je zalajal pes in zaslišal sem korake, ki so se približevali po drobnem pesku.

In babica je začela:

»Valček me je nosil — kakor morsko peno — po razsvetljeni dvorani. Hitro so se pregibale figurice, nežne dame, mladi kavalirji.

Tu in tam prikrit pogled izza nojeve pahljače, prijazen nasmešek. In udarci srca, ki je postajalo čedalje bolj nemirno.

Tako se je začel najin roman.

Dal mi je vrtnico in se naglo oddaljil. Nisem se upala niti pogledati za njim. Samo to vem, da mi je pogled postal moten, srce pa je bilo, bilo. Njegova vrtnica mi

je govorila o sreči. Pobožno sem jo gledala in zdelo se mi je, da mi govori kakor živa.

Ko se je pozneje mojster Schubert spet dotaknil klavirskih tipk, se je vse izpremenilo v nekakšen začaran ples. Tudi naju je nosil, združeval, spajal...

Nikoli mi ni rekel: 'Ljubim te'. Zato pa je njegov mili pogled dolgo, dolgo počival na meni. V njegovih očeh sem lahko zaslutila neizrečeno ljubezen, tako veliko, da človek o njej niti sanjati ne more.

Ali so za ljubezen sploh potrebne besede?

Ali človek sploh more izpregovoriti o svojem srcu?

Ali more človek svojo kri izpremeniti v besedo? In svojo srečo?

Samo nemo me je opazoval, ko pa sem odhajala, sem v njegovem očesu uzrla solzo.

Ko sva se ob neki drugi priliki ločila, mi je spet daroval vrtnico. Vzela sem jo, pritisnila jo na svoje srce in jo potem spravila. Tako dolgo sem jo imela, da se je izpremenila v prah.

Čakala sem potrpežljivo, vdano, s polnim zaupanjem, da se bo vrnil.

Sanjala sem o njem in vse moje življenje je bilo ena sama, neprestana misel nanj.

Ko se je naposled vrnil — po dolgem času — ni prišel sam.

Mislila sem, da se mi bo srce raztrgalo od bolečine, toda niti z besedo se nisem izdala.

Sklenila sem, da bom nemo izpolnjevala vse, kar bo življenje terjalo od mene.

Nikoli ga nisem nehala ljubiti.

Besneta je vojna. Pustošile so nalezljive bolezni.

Bolnice so bile prepolne vojakov.

In neko popoldne so me poklicali k enemu izmed njih, ki je umiral.

V dnu hodnika je brnela slaba luč.

Kriknila sem, potem pa sem si usta zatisnila z dlanjo.

Bil je on.

Ubog, sestradan, ranjen.

Božala sem njegovo čelo, njegove nemirne, drhteče prste. Ob meni se je umiril. Mojo dlan je pritisnil na svoje srce, da sem čutila, kako je še komaj slišno utripalo. Spoznal me je! S poslednjo močjo je spet zagrabil mojo roko.

Da mu jo iztrgam — umirajočemu? Tega nisem storila, čeravno je vse v meni vrelo od bolečin.

Oh — in njegov poslednji poljub na mojo dlan! Poljub s skoraj hladnimi, na pol mrtvimi ustnicami.

V meni je kričalo:

»Nikoli te nisem nehala ljubiti!«

Babica je umolknila.

Jaz pa sem počasi brisal solze, ki so mi polzele po licih.

Spet sem ji pobožal koleno. Ona pa je vsa zanešena pripovedovala. Govorila je, kakor da sanja.

»In sklonila sem se nad njegovo blede lice, kakor da pristopam k božanskemu oltarju srca, ki sem mu žrtvovala vse svoje življenje.«

Ko sem odhajala, je bil mrak že gost in težak.

Tedaj sem ga videla poslednjič.

Še isto noč je nehal trpeti. Zato pa sem trpela jaz še naprej in še hujše. Vse svoje življenje sem nosila v sebi to bolečino in nikomur je nisem zaupala.

In zdaj, ob svojem zatonu, ko slišim božične zvonove, se mi zdi, da me vračajo v tiste čase, ko mi je Schubertov valček prvič in poslednjič v življenju dal občutiti resnično srečo... Srečo, ki je večna...«

Babica je naslonila glavo v svoje dlani, obraz pa ji je preletel nenavaden smeh. Tiho sem se dvignil, da bi je ne zbudil, roke, njene na pol pozeble roke pa sem ji pokril z odejico. Potem sem stopil k smrečici, da bi prižgal svečke. Babica se bo zanesljivo razveselila, ko jih bo zagledala.

Radijski reporter poroča

to pot o radijski oddajni postaji v Skoplju, ker je pričnan, da vas zlasti zanimajo novice iz naše domače radiofonije.

Že skoraj petnajst let se blesti nad vrati velike in lepe stavbe v neposredni bližini železniške postaje Dušanovac pri Skoplju velik napis:

RADIO SKOPLJE.

Že precej let je poteklo tudi od tedaj, ko je bila radijska oddajna postaja v Skoplju prvič zabeležena na svetlobnih okencih nekateri radijskih sprejemnikov... Toda vsi poizkusi radijskih naročnikov, da bi zajeli skopljske valove, so bili brezuspešni. Radio Skoplje se namreč doslej sploh še ni oglasil.

Dolgotrajno odlašanje z oživitvijo skopljske radijske postaje je zdaj naposled vendarle končano. Prav kmalu — morda že v dnevih, ki bo izšlo to poročilo vašega radijskega reporterja — se bo v etru oglasil Radio Skoplje in začel z rednimi oddajami.

In prav kmalu bomo lahko razločno slišali značilno južnosrbsko narodno pesem, prav kmalu bomo slišali tudi besede raznih predavateljev, ki bodo opisovali folklorni lepote te klasične srbske pokrajine, njeno ogromno prirodno bogastvo, njene pokrajinske lepote, njeno zgodovino in njeno junaštvo v borbah za svojo svobodo.

NA VALU 480 m

se bo torej naposled le oglasila postaja, ki smo jo tako dolgo in nestrpno pričakovali in ki je samo v zadnjih nekaj letih terjala nad 10.000.000 din izdatkov. O nacionalnem, vzgojnem, kulturnem, prosvetnem, tujskoprometnem in gospodarskem pomenu te postaje nam ni potrebno še posebej govoriti.

Skopljska radijska oddajna postaja bi morda še dolgo molčala. Morda bi poteklo še nekaj let, preden bi pred njen mikrofon prvič stopil radijski napovedovalec in

napovedal njeno rojstvo. Toda za njeno usodo se je osebno zavzel predsednik vlade Dragiša Cvetković in z vso odločnostjo zahteval, da jo čimprej usposobi za redne oddaje.

Predsednik vlade Dragiša Cvetković se je osebno zavzel tudi za to, da je finančno ministrstvo ugodilo zahtevi skopljskega poštnege ravnateljstva in pred meseci dovolilo še 3.500.000 din kredita, kolikor ga je bilo potrebna za dovršitev in oživiljenje Radia Skoplja.

Velike zasluge za dograditev skopljske radijske oddajne postaje imata tudi kr. banska uprava varčarske banovine v Skoplju in skopljska mestna občina, ki sta obe prispevali precejšen delež za kritje vseh nučnih izdatkov. Skopljska radijska oddajna postaja ni torej samo državna, ampak je tudi banovinska in občinska, v pravem pomenu besede res narodna. Tako je pravilno, saj mora prav narodu dati največ koristi.

Kr. banska uprava varčarske banovine in skopljska mestna občina sta dali po 100.000 din prispevka za kable visoke napetosti, kr. banska uprava pa je poleg tega prevzela še dolžnost, da do poslopij radijske postaje zgradi dobro cesto. Do radijske stavbe v Dušanovcu doslej namreč sploh ni vodila nobena cesta, ampak le nekakšna pot.

Da bi s svojimi oddajami dosegla vse kraje svojega področja in tudi bolj oddaljene rojake, ki se zanimajo za njeno delo, je

skopljska radijska oddajna postaja dobila kar 20 kilovatov antenske energije.

Zanimalo vas bo morda tudi to, kdo bo vodil novo postajo na našem jugu. Skopljanci so trdovratno zavzemali stališče, da mora biti njihova postaja čisto samostojna z lastnim upravnim in nadzornim odborom in z lastnim programom. Le v primeru, če bi ne mogla sama izpolniti vseh programskih točk, bi prenašala važnejše oddaje beograjske radijske oddajne postaje. Kako bo urejeno to

vprašanje, nam bo najboljšje pokazalo prvih nekaj mesecev življenj Radia Skoplja.

Zanimivo je naposled tudi vprašanje, koliko naročnikov bo imela nova postaja in na kolikšne dohodke lahko računa.

Po najnovejši statistiki je na področju poštnega ravnanjstva v Skoplju, ki obsega vso vardarsko in moravsko banovino, 13.146 radijskih naročnikov. V moravski banovini jih je namreč 6.042 — od tega v Skoplju 2.509, v moravski banovini pa 7.104 — od tega v samem Nišu 1.931.

Letni dohodek od radijskih naročnikov na področju skopljske radijske oddajne postaje znaša torej 3.721.800 din, od katerega zneska odpade na vardarsko banovino 1.512.600, na področje moravske banovine 2.209.200 din. Ta dohodek je zadosten, da bi bila nova skopljska radijska oddajna postaja res lahko čisto samostojna.

Beograjska radijska postaja bi seveda izgubila precejšen dohodek, če bi bila skopljska od nje neodvisna.

Naj bo to vprašanje urejeno kakorkoli — Radio Skoplje naj se v etru čimprej oglasi in naj prinese čim več koristi našemu lepemu jugu.

Pouk francoščine v radiu

(Poučuje prof. dr. Stanko Leben. — 4. lekcija.)

1.

GRAMMAIRE

I. Sedanji čas glagolov na -ir z enostavnim deblom (le présent des verbes en -ir à radical simple).

dormir, dorm-ir (spati)

je dor-s

tu dor-s

il, elle, on dor-t

nous dorm-ons

vous dorm-ez

ils, elles dorm-ent

Na isti način se spregajo tudi glagoli: sortir (iti ven, iti z doma), partir (odpotovali), servir (služiti), sentir (čutiti), mentir (lagati).

II. Besedni red (la construction)

Nesem to pismo na pošto — To pismo nesem na pošto — Na pošto nesem to pismo = Je porte cette lettre à la poste.

2.

TEXTE

Un bout de conversation.

A. — Quand partez-vous pour Belgrade?

B. — Je pars demain, le dimanche, à huit heures précises.

A. — Et quand arrivez-vous?

B. — Si je suis bien renseigné, le train arrive à sept heures du matin.

A. — Vous roulez donc toute la nuit?

B. — Mais oui, puisqu'on part à huit heures du soir.

A. — Et comment dormez-vous?

B. — Mais je ne dors point du tout. Si je voyage la nuit, je ne ferme jamais l'oeil; je reste éveillé tout le temps; je fume, j'essaie de lier conversation avec les autres voyageurs, de temps en temps je sors dans le corridor et je regarde dans la nuit sans rien distinguer. Ainsi les heures passent très lentement, mais elles passent.

A. — Mais la voiture est-elle au moins bien chauffée?

B. — Oui, assez bien; tout de même, vers le matin, quelquefois je sens que j'ai froid, aux pieds surtout. Dans ce cas-là les pantoufles me servent bien. — Mais dis, pourquoi me poses-tu toutes ces questions?

A. — Uniquement, parce que je suis curieux et que j'aime questionner les autres. Bon voyage donc et à bientôt.

3.

VOCABULAIRE

Le bout = konec, kos, del

un bout de conversation = odlomek, dro-

bec pomenka

quand = kdaj

demain = jutri

le dimanche = nedelja

précis = točen, natančen

huit = osem

si = če

renseigné = poučen

sept = sedem

le matin = jutro

rouler = voziti se

donc = torej, potemtakem

la nuit = noč, ponoči

mais = toda, pa

oui = pa

mais oui = seveda

puisque = ko pa, če pa

comment = kako

point du tout = sploh ne

voyager = potovati

l'oeil = oko (množ.: les yeux = oči)

rester = ostati

éveillé = buden

fumer = kaditi

essayer = poskusiti

lier conversation avec = navezati pogovor z

l'autre, m. f., = drugi, -a

le voyageur = popotnik

de temps en temps = kdaj pa kdaj

le corridor = hodnik

regarder = gledati

sans (z nedoločnikom) = ne da bi

rien = nič

distinguer = razločiti

ainsi = tako

passer = minevati

lentement = počasi

la voiture = voz, vagon

au moins = vsaj

chauffé = kurjen

assez = dovolj

tout de même — kljub temu

vers = proti

quelquefois = včasih

j'ai froid = zebe me

que = da

le pied = noga

surtout = zlasti

le cas = slučaj, primer

la pantoufle = copata

dis = povej, reci

pourquoi = zakaj

poser une question = staviti vprašanje

uniquement = edino

parce que = ker

curieux = radoveden

aimer = ljubiti

questionner = izpraševati

j'aime questionner = rad izprašujem

bon voyage = srečno pot

à bientôt = na skorajšnje svidenje

me = mi

4.

EXERCICES

1. Spregajte v vseh oblikah tele stavke: Je ne mens jamais. — Je sors tout de même. — J'aime partir pour les pays inconnus (le pays = dežela, inconnu = neznan). — Je sens que vous avez raison (avoir raison = imeti prav). — Je ne trahis pas mes amis (trahir = izdati, mes amis = moji prijatelji).

2. Prevedite v francoščino tele stavke: Samo o dežju in lepem vremenu govori. — Razgled zastavljaš s svojo debelo glavo. — Ali pride vlak ob osmih? — Mračni so ti dnevi. — Preveč megle je v ti dolini. — Strašna je ta vojna.

Dete božje nam je rojeno.

SVOBODNA BESEDA

»Kako je Rdeča kapica oživila« je bil naslov mladinske igre, ki jo je izvajala radijska družba 8. t. m. Delo je bilo vsebinsko pravilno in se je že nekoliko nagibalo v vrsto misterijev. Poudarjeni moralni nauk ji je dajal poučen značaj. Igralsko je bila izredno dobro izvedena. Vsi sodelujoči so se dobro prilagodili slogu igre. Pred vsem gre hvala glavni igralki, ki kaže nedvomno igralsko nadarjenost, ima dovolj pristnega čustva, lepo govori in mu zna dati primeren izraz. V težjih prizorih je nakazala veliko smisla za arhitektonsko zgraditev monologov. Vseh možnosti sicer ni izčrpala do kraja, ker ji zaenkrat še primanjkuje velika ugratnost. Kadar dviga glas v čustveno posebno razgibanih prizorih v višino, postaja govor manj prepričevalen. Toda to je tehnična stran, ki jo je lahko popraviti. Jaga baba je bila tudi vredna vsega priznanja. Igralec vruga zasluži pohvalo, pred vsem kot odlični govornik. Njegov prijetni glas je v vseh legah lepo izenačen, vendar pa igralec svoj vlogi ni vžil dovolj demonije, da bi jo označil do tiste mere, ki vzbuja v poslušalcu občutek tesnobe, ki ga mora navdajati ob slušni pojavi demona zla. Kljub tem nedostatkem pa moramo označiti slušno igro kot zelo dognano. Tako dobro izvajane igre slišimo kvečjemu dva do trikrat na leto. Posebno naj omenimo še učinkovito glasbeno spremljavo. Če bo radijska igralska družina zastavila svoje nadaljno prizadevanje v tej smeri, smemo upati, da jo bo privedla pot marljivega prizadevanja na res umetniški tir. Ne vemo, kdo je igro izrežiral, toda kdor je že bil, je dokazal smisel za slog, okus in avtoriteto, kateri so igralci v svoj prid sledili. Ponovitev te igre bi prav radi še enkrat slišali. Morda bi bilo to izvedljivo v božičnih praznikih. Nekaj smoternih krajšav pa bi bilo delu le v prid.

*

Bogdana Stritar je pela 10. t. m. ruske narodne pesmi, ki jih je spremljal na be-

lajski Stanko Prek. Stritarjevo poznamo že dalj časa kot pevko, ki razpolaga z zelo prijetnim glasom. Ta spominja s svojo mestoma nekoliko čutno pobarvanostjo na glas Gjunggjenčeve. Ta svoj-skost njenega glasu prihaja posebno v nižinah močno do veljave. Njena nižina je zelo lepa, v višinah pa je njen glas trenutno še brez trdne podlage. Pri poslušanju smo imeli vtis, da poje name-noma zelo rahlo, da bi ne stiskala glasu in bi ji bil čim bolj sproščen. To je do-segla, zato pa je nekoliko trpel vsebinski izraz, ki smo ga bili pri njej doslej va-jeni slišati. Verjetno je, da pod vplivom pedagoga posebno pozorno oblikuje teh-nično plat in zato zaenkrat posveča manj pozornosti izrazu. Zdelo se nam je, da ji ruske narodne pesmi (pela jih je v ruščini) ne »ležijo«, vsaj v tej fazi gla-sovnega razvoja, v kateri se sedaj na-haja. Značilnost nekaterih zapetih ru-skih pesmi zahteva močne vezave fraz, ki jih pevka ni upoštevala. Mestoma jo je čustvo zaneslo iz okvira zadnjih ten-ničnih pridobitev, kar je bilo takoj opa-ziti. Vsekakor pa je bil njen koncert za vse, ki pozorno zasledujejo razvoj nje-nega glasu, prav zanimiv. Zeleli bi, da bi nam v prihodnjem koncertu podala pesmi, ki se bodo bolj prilgale njeni

sedanji zmogljivosti; po njih bomo tudi lažje presodili njene tehnične pridobitve in njen razvoj.

*

Anton Sladoljev in Janez Lipušček sta pela ob spremljavi Stanka Preka 12. decembra Mendelssohnove pesmi. Splošni vtis, ki smo ga dobili o njih, je bil sledeč: podale so v velikih obrisih zahteve, ki jih stavi slog Mendelssohnovih pesmi, niso pa bile še podane z zadnjo tenko-slušnostjo in finostjo, ki jim gre. Te pe-smi so rahle kot najtanjše steklene stvarce in njihov zven mora biti kristal-no čist in določen ter ne trpi niti naj-manjše meglenosti, ki se je pa tu pa tam ukradla vanje. Toda vsemu predna-sanju se je poznalo, da sta pevca ubrala pravo pot v iskanju značilnosti in vred-nosti. Sladoljev je zopet osvojil poslušal-ce s svojim lepim glasom. Žal moti pa pri njem že enkrat omenjena napačna vokalizacija slovenščine. Zeleli bi si, da bi se drugič v tem pogledu skrbneje pri-pravil. Tudi Lipušček nas je pevsko za-dovoljil. Zavisno je, če se bosta oba pev-ca še naprej polno zavedala odgovornos-ti, ki jima jo nalaga lepi glasovni ma-terial in ga bosta oblikovala z vsi res-nostjo in marljivostjo. Potem se smemo nadejati, da se nam bosta sčasoma raz-vila v vsega upoštevanja vredne moči.

*

Poslušalci radia priporočamo Upravi, da bi nam dala za božične praznike kake zanimive slušne igre in branje, ki jih zelo radi poslušamo. Tudi za otroke bi si želeli kake igrice ali kakega nastopa otrok pred mikrofonom.

POVSOD PRISLUŠKUJEMO
DA VAM POVEMO. KAJ SE
GODI DOMA IN NA TUJEM

RADIO IN TELEVIZIJA

TUDI EKVADOR GRADI

Tudi mala južnoameriška republika Ekvador hoče v radiofoniji zavzeti častnejše mesto, kakor pa ga je zavzemala doslej.

Te dni bodo namreč v Ekvadorju začeli graditi novo radijsko oddajno postajo HCSB, ki bo imela deset kilovatov antenske energije, oddajala pa bo vsako noč od 2 do 4 razen ponedeljka.

Ko bodo znani natančnejši podatki o tej novi južnoameriški radijski oddajni postaji, jih bomo objavili, ker se bo marsikateremu potrpežljivemu radijskemu amaterju morda posrečilo prestrčiti njene oddaje.

O AVSTRALSKI RADIOFONIJ

Po najnovejših podatkih, ki jih je objavila angleška radiofonija, je zdaj v Avstraliji 129 radijskih oddajnih postaj. Od tega števila odpade na običajne radijske oddajne postaje 29,

na trgovske oziroma službene pa 100.

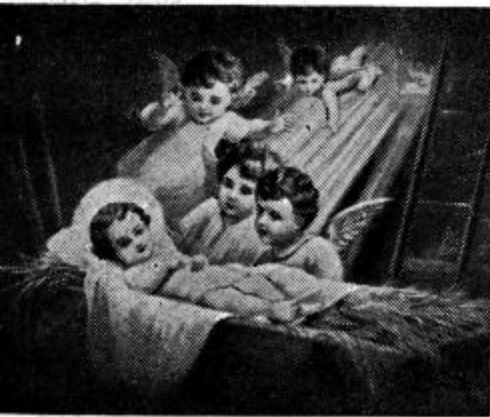
Ker so skoraj vse avstralske radijske oddajne postaje precej močnejše, je očitno, da je radiofonija v Avstraliji že zelo dobro razvita.

Števila avstralskih radijskih poslušalcev, ki bi bilo prav tako zanimivo, statistika ne navaja.

ŠPANJA SE JE POBOLJŠALA

Čeravno klasična po svojih pesmih, Španija doslej med evropskimi radijskimi poslušalci ni zbuja posebnega zanimanja. Glavni vzrok tega je bila kaj slaba oddajna energija posameznih postaj.

Za republikanske vlade je imela Španija 50 radijskih oddajnih postaj, vendar pa vse skupaj niso imele toliko oddajne energije, kolikor je imajo vsaka zase največje in najvažnejše svetovne radijske postaje. Zdaj je v Španiji 70 radijskih oddajnih postaj, vendar pa je njihova oddajna energija še zmeraj precej slaba. V zadnjem

čas so nekatere začeli izboljševati in so jim dali večjo antensko energijo, med njimi zlasti Aranhuezu, ki ima zdaj 30 kilovatov, ter Saragosi in La Coruni, ki imata po 20 kilovatov antenske energije.

Španske postaje lahko slišimo tudi v naši državi, in sicer zlasti zvečer. Pa nikar ne mislite, da je to posledica povečanja oddajne energije njihovih glavnih postaj. Nikakor! To je za Špance samo srečno naključje, ker večina postaj v vojskujočih se evropskih državah ob 22 uri preneha z oddajami.

ODNOS MED RADIJSKIMI NAROČNIKI IN ŠTEVILOM PREBIVALCEV

Da je radiofonija dandanes eno najpopolnejših sredstev za propagando, je znano že vsakomur. Zanimivo je zaradi tega vedeti, kakšen je odnos med številom prebivalcev posameznih držav in med njihovimi radijskimi poslušalci oziroma naročniki. Nedavno smo sicer objavili podoben pregled, ker pa smo te dni dobili še nove podatke, ga z njimi izpopolnjujemo.

Na 100 prebivalcev ima radijskih poslušalcev po najnovejši statistiki

Danska	22,1
Švedska	21,5
Anglija	19,5
Nizozemska	17,2
Nemčija	17,1
Norveška	14,6
Švica	14,1
Islandija	14,1
Belgija	13,7
Francija	12,5
Češko-Moravska	10,2
Finska	8,9
Letonija	7,9
Estonija	7,7
Irska	5,1
Madžarska	4,6
Litva	2,7
Italija	2,6
Rumunija	1,6
Jugoslavija	1,0
Bolgarija	1,0
Grčija	0,9

Tudi ta statistika kaže, da je Jugoslavija v Evropi še zmeraj na enem izmed zadnjih mest in da je zaradi tega pri nas res nujno potrebna močna in smotrna propaganda za povzdigo radiofonije. Največ bi k uspehu in napredku seveda pripomogli — cene ni radijski sprejemniki.

777 RADIJSKIH POSTAJ MENJA SVOJO VALOVNO DOLŽINO

Po dolgotrajnih pogajanjih so ameriške radijske postaje in radijske družbe zdaj naposled sklenile sporazum, ki bodo po njem prihodnje leto skoraj vse severoameriške radijske oddajne postaje izpremenile svojo valovno dolžino. Od 862 postaj, kolikor jih je zdaj v Severni Ameriki, jih bo 777 dobilo nove valovne dolžine. Glavni namen teh obsežnih izprememb je, da bi večina postaj skrajšala svojo valovno dolžino in tako pri poslušalcih dosegla boljši in jasnejši sprejem.

Za navadne sprejemnike ta novost ne pomeni kdo ve kakšnih izprememb. Precej bolj bodo te izpremembe občutili lastniki radijskih sprejemnikov, ki so za avtomatsko iskanje postaj in valovnih dolžin opremljeni z gumbi oziroma tipkami. Pri teh sprejemnikih bodo potrebna precejšnja popravila.

V samem New Yorku bodo zaradi teh izprememb morali popraviti okoli 500.000 radijskih sprejemnikov. Strokovnjaki so izračunali, da bodo ta popravila stala Newyorčane okoli 1 milijon dolarjev.

Zelo prizadeti bodo tudi lastniki prav starih radijskih sprejemnikov, ki za valovne dolžine pod 200 m sploh niso urejeni. Ker bo večina najvažnejših severoameriških radijskih oddajnih postaj po novi valovni razdelitvi dobila kratke valovne dolžine, bodo takšni aparati postali skoraj neporabni. Ameriška radijska industrija se torej lahko pripravi na dobre posle in na velik zaslužek.

Zlobni jeziki celo trde, da za temi izpremembami valovnih dolžin sploh tiči — ameriška industrija radijskih sprejemnikov, ne pa stvarne potrebe ameriške radiofonije.

KAKO SKRBE ZA RADIJSKE PREDAVATELJE

Ameriške radijske oddajne postaje so glede predavateljev zelo stroge in izbirne. V skoraj vsaki večji postaji najdemo v posebni sobi celo vrsto mikrofонов, ki nimajo druge naloge, kakor da ugotove, kateri izmed njih je najprimernejši, da bi morebitne hibe in napake predavateljev in govornikov skril ali vsaj ublažil.

Vsak radijski predavatelj mora najprej na preizkušnjo. Njegova pot gre od mikrofona do mikrofona, posebni strokovnjaki v sosednji sobi pa ugotavljajo, katere vrste mikrofona je govornikov glas najlepše prenesel. Potem dobi dotični govornik izpričevalo, ki se z njim ob vsakem svojem nastopu mora izkazati. V tem izpričevalu namreč piše, katera vrsta mikrofona je za njegov glas najprimernejša.

RADIO IN SODOBNO ZDRAVSTVO

Pogosto slišimo izraz »diatermija«, toda le redki laiki vedo, da gre pri tem zdravljenju za uporabo fizike v medicini. Diatermija je zdravilna metoda, pri kateri uporabljajo visokofrekvenčni električni tok nizke napetosti in visoke intenzivnosti. Če se hočemo ogniti temu strokovnemu izražanju, lahko rečemo, da uporabljajo v bistvu iste žarke, ki nam omogočajo v radiu poslušati koncerte, predavanja in poročila, samo da je njihova dolžina seveda večinoma manjša.

Človeštvu je bilo že davno znano, da ima električni tok gotov vpliv na človeški in živalski organizem. Že v starem veku so bile nekaterim narodom znane električne ribe, ki so njihove udarce uporabljali v zdravilne svrhe. Hude posledice strele so bile pa znane že tudi primitivnemu člo-

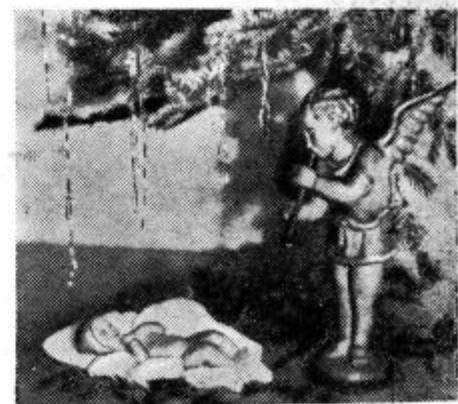
veku, ki jo je v svoji nemoči povišal v božanstvo. Sicer se pa tudi poizkusi slavnega Galvanija z električnim tokom naslanjajo na fiziološke učinke na žabje krake.

Na tem fizikalnem dognanju sloni tudi diatermija. Med dve električni prevodni plošči položimo različne neprevodne trde in tekoče snovi. Če napajamo plošči kot kondenzator z visokofrekvenčno napetostjo, se neprevodna plast segreje. Prvi poizkusi tega pojava v biologiji izvirajo že od Nikole Tesle in d'Arsonvalda. Med drugimi prionirji na tem polju moramo omeniti še J. Kowarschka z Dunaja in Schliephaga iz Giessna.

Učinki električnega toka na človeško telo so zelo različni po okolnostih. Če rabimo napetost nizkofrekvenčnega istosmernega ali izmeničnega toka, vpliva dražeče in poškoduje tkivo. Ti učinki izostanejo, če rabimo izmenične toke visoke frekvenče. Potrebno je pa tudi učinke toka dozirati, kajti tudi ta uporaba bi utegnila imeti nezaželene posledice. Majhne živalice — n. pr. miši — poginejo, če so izpostavljene daljšemu učinku visokofrekvenčnega toka večje intenzivnosti.

Pri diatermiji uporabljajo frekvenco približno enega milijona tresljajev. Dotični del telesa, ki hočemo nanj vplivati, obložimo s ploščami, ki po njih prihaja tok, in električna energija se izpremeninja v toplotno. Fiziološki učinek se pokaže s povečanim dotokom krvi, pojemanjem bolečin, hitrejšo izmenjavo snovi, pokončavanjem nekaterih bakterij, ki ne preneso višje temperature in podobno. Časih uporabljajo visokofrekvenčni tok visoke napetosti tudi pri arsonvalizaciji ali pri nevgraličnih bolečinah oziroma pri zmanjšanem krvnem pritisku.

V novejšem času uporabljajo v medicini kratke valove od 3 do 15 m. Pri tej kratkovalovni terapiji je dotični del telesa stisnjen med dve kondenzatorski plošči in tako se močno segreva. S kratkovalovno terapijo lahko povzročimo umetno vročino kakor n. pr. z malarično kuro. Prednost uporabe kratkih valov v medicini je v tem, da lahko in enostavno učinkujejo v globino. Pri dolgovalovni terapiji teče električni tok po dobrih prevodnikih, kjer je nezaten odpor, recimo po žilah, ogiblje pa se slabim prevodnikom, kakor so kosti, živci,

maščoba in podobno. Večje učinke v globino imajo samo krajši valovi okoli 6 m. Če gre za bolezen na površini telesa, se dobro obnese nekoliko daljši valovi okoli 12 m.

Za proizvodnjo potrebne visokofrekvenčne energije v zdravstvene svrhe uporabljajo delno generatorje z iskriščem, delno pa generatorje z žarnicami. Prvi proizvajajo zaglušene, drugi pa nezaglušene tresljaje. Zdaj uporabljajo po večini generatorje z žarnicami. Prenos visokofrekvenčne energije na del telesa, ki ga zdravimo, gre po elektronkah odnosno ploščah, ki se z njim konča antena normalnega oddajnega aparata na kratke valove. Tako energija ne izžareva nemoteno v prostor, ampak je osredotočena v prostoru med elektrodama.

DANSKA IMA NAJVEČ RADIJSKIH POSLUŠALCEV

V primeri s svojim številom prebivalstva ima Danska največ radijskih poslušalcev na svetu. To dejstvo je razvidno iz novega danskega statističnega zbornika za leto 1940.

Po tej knjigi odpade na Danskem na vsakih 1000 prebivalcev 221 radijskih poslušalcev, v Zedinjenih državah pa na vsakih 1000 prebivalcev samo 220. Na tretjem mestu je Švedska z 215 radijskimi poslušalci, Nova Zelandija ima 210 radijskih naročnikov na 1000 prebivalcev, Anglija 197, Nizozemska 172, Nemčija 171, Avstrija 168, Norveška 146, Islandija 141, Švica prav toliko, Belgija 137, Francija 125, Kanada 110, Finska 89, Argentina 66, Madžarska 46, Italija 26, Rumunija 16, Španija prav toliko, Portugalska 13, Jugoslavija 10, Grčija 9 in Turčija 4.

POROKA PO RADIU

Kanadski narednik Charles Chevalier, ki je zdaj na Angleškem, se je hotel po radiu poročiti s svojo zaročenko Vicky Quesnel, ki je ostala v Montrealu. Da bi to dosegel, se je razvil med radijskima postajama v Montrealu in v Londonu čezoceanski radijski pogovor tele vsebine:

»Je vse pripravljeno? Nestrpno čakam. Hočem, da se poročiva.«

Zaročenkini starši so takoj odgovorili:

»Svoji hčerki dovoljujemo, da se poroči.«

Nato se je oglasila zaročenka:

»Pripravljena sem na poroko.«

Za njo je izpregovoril še protestantski pastor:

»Ker je torej vse pripravljeno, lahko začnemo s poročnimi obredi. Ženin in nevesta bosta rekla 'da', kakor hitro bodo moje obredne besede končane.«

Nato je napovedal še organist:

»Pazite na ženitno koračnico!«

Zaslišali so se zvoki radijske godbe, toda kmalu so jih zadušili močni protivalovi, nato pa se je razločno zaslišal glas angleškega uradnika. S strogimi in mrkimi besedami je naznanil:

»Po angleškem civilnem zakoniku se mora vršiti poroka pred pričami, ki se lahko prepričajo o istovetnosti oseb, ki hočeta skleniti zakon. Ker je po radiu nemogoče prepričati se o istovetnosti ženina in neveste, je ta zakon neveljaven in ničen.«

Tako bo moral nestrpni kanadski narednik čakati na poroko do konca vojne.

13.200.000 DIN ZA ELEKTRIKO!

Ena izmed mnogih ovir, da se radio v Sloveniji ne more tako razširiti, kot bi bilo želeli, so previsoke cene električnega toka. Povprečno lahko računamo, da pade na vsak v Sloveniji inštaliran radijski aparat ca 60 wattov. Povprečna cena za električni tok (z davki vred) znaša din 5.—, po nekod, n. pr. v Ljubljani še znatno več. Če računamo da poslušar naročnik dnevno 4 ure, porabi dnevno 0.24 kw ur, kar stane 1.25 Din ali 37.50 mesečno. Električni tok stane torej 50% več kot naročnina.

Kdor ima radijski aparat, gre pozneje spat kot oni, ki ga nima. Seveda pa v času, ko je dalje pokonci, kot drugi, ne sedi v temi, temveč ima razsvetljeno stanovanje. Recimo, da gre spat za eno uro pozneje in da rabi za razsvetljavo 40 wattov. To ga stane dnevno zopet 0.20 dinarjev. Radi radia plača torej dnevno za elektriko Din 1.45. Mal odstotek naročnikov ima še detektorje, ki ne rabijo toka. Drugi, prav tako neznatni del so baterijski aparati. Ti sicer nepsredno ne rabijo toka. Pač pa ga rabijo posredno za polnjenje akumula. Pri baterijskih aparatih tudi ne moremo govoriti o uporabi toka za stanovanje. Zato pa rabi večina aparatov več kot 60 wattov in velik del stanovanj več kot 40 wattov eno uro, tako da je to naše povprečje 1.45 din za vsakega naročnika dnevno povsem utemeljeno.

V Sloveniji nas je danes ca 25.000 radijskih naročnikov. Električna stane dnevno din 36.250.— ali nad 13.200.000.— din letno. To svoto plačamo radijski naročniki letno elektrarnam v Sloveniji!

Radijski naročniki smo torej izredno važni odjemalci elektrarnen.

Ne vemo, če se naše elektrarne tega zavedajo. Zdi se nam, da ne. Elektrarne zaračunavajo še zmeraj radijskim naročnikom tok za radijske aparate po najvišjih cenah, ki veljajo za razsvetljavo. Nesporno pa je, da se za radijski aparat tok ne more zaračunavati kot razsvetljavo. Vsaka elektrarna ima poleg tarif za razsvetljavo še druge tarife, n. pr. tok za pogon elektromotorjev in drugih električnih naprav, gospodinjski tok za štedilnike, likalnike, električne kuhalnike, aparate za snajenje, tok za segrevanje vode, tok za električne peči, tok za reklamo itd. Po naši sodbi tok za radijski aparat še najbolj spada pod tarifo gospodinjskih aparatov, kot so n. pr. likalniki, aparati za sesanje prahu, kuhalniki in podobno. Nikakor pa ni upravičeno, da smatrajo elektrarne tok za radijske aparate kot tok za razsvetljavo in računajo zanj najvišjo tarifo.

Radijski naročniki predstavljamo danes že tako velikega konsumenta naših elektrarnen, da s polno upravičenostjo zahtevamo takojšnjo rešitev tega vprašanja. Nad 13.200.000 din, ki jih plačamo letno za tok elektrarnam, je tako visoka svota, da morajo elektrarne našo zahtevo poslušati.

Priznati moramo, da elektrarne zahtev po znižanju cene električnega toka za radijske aparate v principu ne odklanjajo, temveč jo v splošnem priznavajo. Izgovarjajo se pa pri tem na tehnične težave, ki obstojajo v tem, da ni možno kontrolirati, koliko toka porabi aparat. Če bi n. pr. elektrarna montirala za aparat poseben števec, obstoji možnost, da lastnik aparata na priključek za števec priklopi n. pr. električne luči ter tako nižjo tarifo za tok zlorablja tudi za razsvetljavo. To se v resnici ne da lahko preprečiti. Tudi če bi elektrarna za radijski aparat montirala posebno stensko dozo, komor bi se dalo vtakniti posebno stensko dozo, kamor bi se dalo vtakniti samo posebno vtičalo, ki bi ga dali radijskemu aparatu, ta nevarnost še ni odstranjena. Lastnik aparata si more namreč nabaviti enko vtičalo tudi za svoje luči.

Po naši sodbi bi se dala stvar rešiti na ta način, da da elektrarna vsakemu radijskemu naročniku na ves tok ki ga porabi gotov popust. Ta popust naj bi znašal toliko, da pride tok za aparat po tretinski ali vsaj polovični ceni.

Za pojasnitev obračuna vzemimo primer, kot smo ga navedli spredaj, da porabi radijski aparat dnevno 0.24 kw ur. Enako množino elektrike naj porabi lastnik aparata za razsvetljavo, tako da znaša skupna dnevna poraba 0.48 kw ur. Po dosedanji praksi plača naročnik za to pri ceni 5.— din za kw uro din 2.40 na dan.

Če bi računala elektrarna tok za aparat po tretinski ceni, bi moral naročnik dnevno plačati za tok za aparat din 0.40. Za luč ostane ista cena, torej dnevno din 1.20, skupno torej

Le Devica z Jožefom tam,
v hlevcu var'je Detece nam.

din 1.60 dnevno. Znesek 1.60 din sta $\frac{2}{3}$ od 2.40 din. Elektrarna naj bi v tem primeru dala na celotno porabo električnega toka 33 $\frac{1}{3}$ % popusta. Ta popust bi naj ne bil stalen, temveč tem večji, čim višjo porabo električnega toka povzroči radijski aparat. Elektrarne morejo to namreč prav lahko kontrolirati na ta način, da ugotovijo, koliko se je poraba električnega toka povečala, odkar si je naročnik nabavil radijski aparat.

Prepričani smo, da bi tak način obračunavanja koristil ne samo naročnikom, temveč tudi elektrarnam samim. Marsikateri naročnik mora namreč pri sedanji visoki ceni za tok

zelo štediti pri poslušanju, ker mu sicer račun za elektriko preveč naraste. O tem nam živo priča naš današnji dopis gospoda M. iz Laškega, ki ga objavljamo pod »Svobodno besedo«. Če bi bil tok cenejši, bi poraba narastla, tako, da bi se elektrarnam tok kmalu izplačal.

Ker število naročnikov kljub vsem težavam raste, postaja vprašanje električnega toka za radijske aparate zmeraj bolj pereče. Prepričani smo, da jo bodo naše elektrarne rešile v obojestransko zadovoljnost in sicer tako, kakor rešuje vsak uvideven dobavitelj upravičene reklamacije svojega velikega in važnega odjemalca.

Potnik: »Seveda, seveda.«
Sprevodnik: »In majhne postave je, ali ne?«

Potnik: »Seveda. Toda kaj se je vendar zgodilo?«

Sprevodnik: »Pravkar je padla skozi vrata in vlak jo je povozil.«

Potnik: »Tako? In moja karto je imela pri sebi!«

SKESANO

Ona: »Ali se spominjaš, kako je bilo, ko si mi priznal svojo ljubezen?«

On: »Seveda se spominjam. Priznal sem jo, obsojen sem bil in zdaj trpim. In kaj hočeš od mene?«

DOLGOST ŽIVLJENJA

»Kaj misliš, kdo živi dalj — moški ima ženske?«

»Mislim da ženske. Posebno vdove.«

MOŠKI SE SPREMINJAJO

»Kako čudni so moški! Če sem prvo leto po poroki samo malo zajokala, mi je že kupil novo obleko, zdaj pa potrebujem zvrhan škaf solza, preden dobim vsaj skromen klobuk.«

NIKOLI NI LAGAL

Kohn: »Skozi moja usta, dragi gospod Stein, še nikoli ni prišla nobena laž.«

Stein: »Tako? Potem govorite čisto zanesljivo skozi nos.«

IZ JEČE

»Kako pa si ti prišel v zapor?«

Samo zaradi neprevidnosti.«

»?«

»Kihnil sem in nočni čuvaj me je že slišal.«

Humor

IZ PREVIDNOSTI

Nekoč so vprašali voditelja »makedonstvujuših« Vančo Mihajlova, zakaj je dal ubiti svojega tekmeča Protogerova.

»Odgovor na to vprašanje je čisto preprosto,« je dejal Mihajlov. »Dal sem umoriti Protogerova, da ne bi dal Protogorov umoriti mene.«

HUDO MAŠČEVANJE

»Kaj praviš na to? Gregor jo je enostavno ugrabil in se z njo na skrivaj poročil.«

»In mati — ali jima je odpustila?«

»Kaj še! Stanuje v njenem stanovanju.«

V ŠOLI

»Gospod profesor, ali je moj sin res tako slab učenec?«

»In še kako slab. Z njegovim znanjem bi lahko padli kar trije.«

NI RAZLIKE

Žena: »Moj prvi mož je bil veliko nametnejši od tebe.«

Mož: »Ne bi rekel. Oba sva bila dovolj neumna, da sva te vzela.«

NIČ ČUDNEGA

»Ali si slišal, da je predsednik Roosevelt spet volitvah?«

»Nič čudnega! Saj so tudi pri nas doslej še vsi predsedniki vlad pri volitvah zmagali.«

RES POTREBEN NASVET

Pri gospodu Kaplji so vlomili v stanovanje. Ponoči. Tat je ukradel precej dragocenosti. Naslednjega dne je gospod Kaplja prihitel na policijo.

»Ali je res, gospod inšpektor, da ste vlomilca v moje stanovanje že prijeli?«

»Da. Ali ga želite videti?«

Sveda. To bi namreč rad izvedel, kako se mu je posrečilo ponoči vtihotapiti se v stanovanje, ne da bi ga moja žena slišala.«

V KAZNILNICI

Ravnatelj: »V naši kaznilnici se mora vsak kaznenec naučiti kakšnega dela. Lahko mizarstva, čevljarstva ali česa podobnega? Česa se želite vi naučiti?«

Novi kaznenec: »Trgovski potnik bi rad postal, gospod ravnatelj.«

NEŽNA POZORNOST

Sprevodnik: »Oprostite, gospod, ali ni vaša žena debela?«

Potnik: »Seveda je debela.«

Sprevodnik: »Ali nosi morda svetlo obleko in siv klobuk?«

Iz filma
»Travijata«,
kino »Union«.

IZ FILMSKEGA SVETA

LJUBAVNA SERENADA

Jeanette MacDonaldovo v filmu »Ljubavna serenada«, ki ga bodo v kratkem predvajali v ljubljanskem Kinu Slogi, smo v Ljubljani sicer že videli,

zaslužil nekaj denarja in razveselil svoje dekle — doživlja čudovite prigode, ki bodo gledalce nasmejale do solz. Mickey Roney pa sicer itak ne potrebuje reklame!

vendar pa ta film zasluži, da si ga ljudje ogledajo še drugič. Čudovita pevka MacDonalldova še zmerom velja za eno najboljših filmskih pevk, film »Ljubavna serenada« pa daje posebno vrednost še okoliščina, da nastopa v njem MacDonalldova ob Lewy Ayresu, ki velja za enega najboljših filmskih ljubavnikov.

Kaj obravnava ta lepi film, pove naslov že sam.

DETEKTIV ANDY HARDY

Popularnega Mickeya Roneya poznajo prijatelji zabavnih filmov že prav dobro. Kadarkoli se je pojavil na filmskem platnu, je zmeraj zbudil salve smeha, čeravno je poizkušal biti resen in preudaren.

Tako nekako se mu godi tudi v filmu, ki ga bodo pod naslovom »Detektiv Andy Hardy« te dni kazali v ljubljanskem Kinu Slogi. V vlogi detektiva — za to vlogo se je odločil, da bi

Iz filma
»Pomladna
pesem«,
ki bo
na sporedu v
kinu »Matic«.

OGNJENI VRAG

Skozi noč hiti glasnik in dostavlja važne vesti v koroške bregove, kjer se pripravlja vstaja proti osvajaču Napoleonu. Sturmegger, imenovan »Ognjeni vrag«, je vodja vstašev. Skoraj bi ga Francozi vlovili ali posreči se mu, da z zvižgačo pobegne. Streljanja in druge okrutne mere ne morejo ugasiti požar, kateri se širi vedno dalje in dalje. »Ognjeni vrag« upa na pomoč nadvojvode Johana na Dunaju. Ta je tudi hotel pomagati, ali bil je preprečen od Meterniha, ki je dosegel, da je bil nadvojvoda interniran v Grazu... V dramatičnem boju je bila vojska vstašev obkoljena in premagana. »Ognjeni vrag« je moral bežati. Vendar pa nima miru, dokler ni izvojevana končna zmaga. Vsa Evropa se je dvignila in Napoleon pade. »Ognjeni vrag« se vrača na svoj dom, kjer ga pričakuje ljubljena žena.

Film, ki obravnava to zanimivo obdobje, bodo pod naslovom »Ognjeni vrag« v kratkem predvajali v ljubljanskem kinu »Matic«.

»POMLADNA PESEM«

Pod naslovom »Pomladna pesem« bodo v ljubljanskem kinu »Matic« te dni kazali zanimiv film, ki ga je z znano spretnostjo izdelala italijanska filmska industrija. V njem nastopajo (Nadaljevanje na str. 34.)

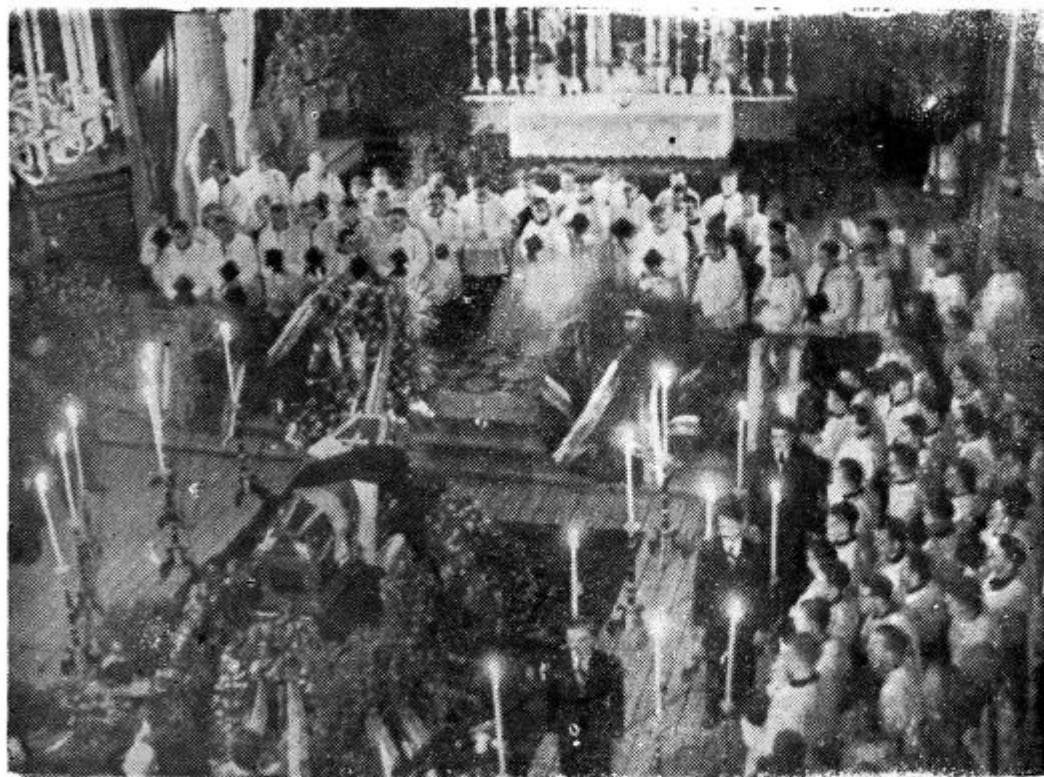

Od tu in tam

Svec v sliki in besedi

POGREBNE SVEČANOSTI VODITELJA SLOVENCEV Dr. ANTONA KOROŠCA

Slika desno nam kaže množico ljudi v dolgi vrsti, da se zadnjikrat poslovijo od svojega mrtvega voditelja dr. A. Korošca

Ko je spreved prišel v stolnico, so položili krsto na že pripravljeni katafalk, ki je bil ves obdan z venci in cvetjem. Do enajstih zvečer je žarela v soju nešteti luči, medtem ko se je neprestano vsipala množica k zadnjemu slovesu pokojnega voditelja Slovencev. Od enajste ure dalje do jutra pa so bdeli in molili ob krsti pokojnika slovenski akademiki.

Krsta z zemskimi ostanki našega voditelja dr. Antona Korošca, ob njem stoji častna straža.

V tistih nekaj minutah se je mnogo dogodilo. Najprej nisem priletel nad morje, ampak strmoglavil nadenj kakor iz krčevito kašljajočih ust. Dolina me je vrgla iz sebe kakor iz topovskega žrela, zletel sem kakor izstrellek iz možnarja. Prepričan sem bil sicer, da sem že v tistem hipu izvedel tričetrtnski obrat, da me ne bi kar na slepo odplavilo od obrežja. Komaj pa sem to kretnjo izvedel, sem zagledal zemljo, kako je bila že deset kilometrov oddaljena in močno zabrisana; bila je že sinja kakor obala neznane kontinenta. Cipkasti grebeni, ki se tako nežno razločujejo na nebu, so bili videti kakor zobčasti nadzidek daljnega gradu. Moč padajočih vetrov me je potisnila skoraj do vodne gladine. Spoznal sem, da sem bil storil napako, in sem se hotel dvigniti. Toda stoprav takrat sem začutil vso silo zračnih motenj: poglaval sem vse motorje, razvil hitrost dvesto štiridesetih kilometrov na uro, največjo brzino tistega časa, bil sem dvajset metrov nad penečimi se valovi, — in vendar se nisem ganil z mesta.

Kadar plane tak vihar kot strela z jasnega neba v veje tropskega gozda, ga vzvrtinči in puli njegova veličanska drevesa kakor zelna stebila. Tu pa strmoglavim z gorskih višin in pritisne naravnost na morje.

Z vso silo motorjev sem se krčevito oprijel viharja, ki je v njem veter slehernega gorskega razora zasikal navzdol kakor gad. Zdelo se mi je, da sem pričvrščen na koncu biča, ki je zažvižgal nad morjem.

Na tistem delu je Amerika že tako ozka, da se gorska veriga Andov precej približa Atlantskemu oceanu. Nisem torej le zašel v topoglavno območje vetrov, ki so padali z obrežne gorske verige, ne, naravnost vse nebo se je rušilo z Andov nadme. Po štirih letih letalske službe me je prvič obšla misel, da bi se mi lahko krila odlomila. Bal sem se tudi, da bi strmoglavil v morje, toda ne radi padajočih vrtincev, ki po naravni nujnosti ustvarjajo tik nad morjem pretežajoče plasti, pač pa radi tega, ker so me večkrat zalotili v nenavadnih položajih, kajti proti svoji volji sem moral izvajati vse figure umetnega letanja. Resno sem se zbal, da se pred spopadom z novim zračnim vrtincem ne bom mogel več dovolj hitro zravnati. Predvsem pa sem bil mnenja, da že jasno vidim svojo usodo: ko mi bo zmanjkaol goriva, bom enostavno padel v morje. Sleherni trenotek sem računal s tem, da bodo sesalke odrekle. In res se je motor zdaj pa zdaj ustavil. Udarci so bili namreč tako hudi, da se je gorivo, pokorno zakonu o vztrajnosti v napol polnih tankih in ceveh nenadoma ustavilo. In tako moj motor ni več neprestano drdral, ampak je dajal od sebe nenavadno Morsejevo govorico, v kateri sta se izmenjavala dolg in kratek presledek.

Toda borba me je izmučila; še vedno sem se oklepaj vzvodov svojega težkega poštne letala in le še nejasno občuteval. Brez razburjenja sem zrl na sledove viharja na morju. Belo openjeni in osem sto metrov široki vodni zidovi so drveli proti meni s hitrostjo dve sto štiridesetih kilometrov na uro; padajoči vrtinci so bili privihrali na morje in se od tam zagnali vodoravno naprej.

Morje je bilo obenem zeleno in belo, belo kakor sipa in ponekod zeleno kakor smaragd. V takem rohnečem metežu nisem več mogel razlikovati posameznih valov, po morju so šumele prave prave brizice. Na njih so se

odražala ogromna znamenja zračnih tokov, kakor je ob času žetve videti sledove vetra na žitnih poljih. Zdaj pa zdaj je nenavadno poglobljen razgled razgrnil temnozeleno ozadje za obalnimi sencami. Nato se je kristalna plošča morja znova sesula v tisoč belih drobcev.

Spoznal sem, da sem izgubljen. V dvajsetih minutah borbe nisem napredoval niti za sto metrov. Že tu, deset kilometrov pred strmimi obalnimi pečinami, je bilo letenje tako naporno, da sem se vprašal, kako se bom upiral vrtincem pred samim obrežjem, kadar ga bom dosegel, seveda.

Vendar nisem občutil strahu. Kako bi ga tudi zmoget? Bil sem izčrpan in prazen. Le edino na to sem še mislil, kar je spadalo k najenostavnejšemu počenjanju, kako bi se postavil po koncu, kako bi se zravnal.

Toda še vedno so se pojavljali trenotki, ko sem si lahko malo oddahnil. Seveda so bili ti trenutki še vedno podobni najhujšim viharjem, ki sem jih do zdaj doživel, kot olajšanje. Kadar so nastopili, mi ni trebalo tako hitro menjati položaja. Vrh tega so se ti odmori javljali že vendar sem jih v primeri s sedanjim neurjem občutil v naprej. Kajti nisem bil jaz tisti, ki je letel proti tem mrtvim točkam, ampak nasprotno, te skoraj zelene oaze, ki so se tako jasno razločevale na morju, so prihajale meni nasproti. In čim mi je bil dan tak trenotek odmora, se mi je znova vrnila sposobnost mišljenja in čutenja. V takih trenotkih sem začutil svojo izgubljenost in resnični strah. Ko pa sem nato zagledal, kako se v smeri proti meni razvija nov napad, se me je za hip polastila celo panika vse dotlej, dokler se na meji penečega se okrajka nisem zaletel v nevidno steno. Potem spet nisem nič več občutil.

Navzgor! Ta želja je postala kljub vsemu v meni živa. Nekoč se mi je odmor zazdel neizčrpen, v meni je vstalo nedoločno upanje. Povzpел se bom v višino, zgoraj bom našel drugačne zračne razmere, da se bom lahko prerinil naprej. In res, izkoristil sem odmor, da bi v vsej hitrosti poskusil dvigniti se v višino. To je bilo težko delo, kajti strmoglavim vetrovi so ostali žilavi nasprotniki. Vendar sem jim ugrabil sto, dvesto metrov. V možganih mi je zavrtala misel: Ko bi me pustili vsaj tisoč metrov visoko, pa bi se rešil! Toda že od daleč sem videl, kako se mi približuje bel trop napadalcev. Popustil sem višinsko krmilo, da bi me ne vrglo znova na nizke nosilne plasti. Toda bilo je že prepozno. Prvi sunek me je prevrgel. Naokrog je vse izpoddrsnilo, nisem se mogel več obdržati...

Kako naj ukažem svojim lastnim rokam? Nekaj strašnega sem odkril: roke so mi odrevenele in omrtvile. Nobenega izporočila ne predajajo več, in to najbrž že nekaj časa ne, samo da tega nisem bil opazil. In čim opazim, je zadeva hujša, kajti takrat se začnem mučiti s vprašanjem: kako naj ukažem svojim lastnim rokam?

Suvanje v krila je namreč ves čas majalo in grizlo krmilne žice ter hotelo krmilo divje iztrgati. Tričetrte ure sem ga krčevito uravnaval, da bi izravnaval sunke, ki sem se bal, da mi bodo potrgali vse žice. Takrat sem držal zanj preveč krčevito, tako da sem izgubil v rokah sleherni čut.

Izolečki sporedov inozemskih postaj

(Podrobne sporede glejte pri posameznih postajah!)

KONCERTI RESNE GLASBE

Nedelja:

- 9 Beromünster: Božična glasba.
- 15 Italija II.: Simfonični f.
- 16.45 Sottens: Mozartov f.
- 17.15 Dunaj: Simfonični f.
- 18 Budapest I.: Božično drevo. Pisan spored.
- 18.15 Bukarest: Božične pesmi.
- 20.20 Hörby: Božični spored.
- 21.15 Sottens: Ravel: Trio št. 7.

Ponedeljek:

- 14 Praga: Staročeški instrumentalni pastoral.
- 18.15 Bukarest: Božična glasba.
- 20 Sofija: Simfonični f.
- 16.25 Praga: V. Novak: III. godalni kvartet op. 66.
- 18.40 Sottens: Koncert sonat.
- 20.15 Italija I.: Orkestralni f.
- 20.35 Sottens: Violinski f.
- 21 Italija I.: Klavirski f.

Torek:

- 11.30 Praga: Praznični f.
- 18.45 Sottens: »Najlepša noč«. Božični spev.
- 16.30 Hörby: H. Rosenberg: Božični oratorij.
- 17 Berlin: Božične pesmi.
- 19.15 Berlin: Orkestralni f.
- 19.45 Budapest I.: Božični spored.
- 20 Bukarest: Božična glasba.
- 21 Sofija: f. božične glasbe.
- 20 Berlin: Simfonični f.
- 19.30 Italija I.: f. božične glasbe.
- 21 Beromünster: Božični spored.
- 21 Sottens: G. Doret: »Božič«. Kantata za soli, zbor, orkester in orgle.
- 23 Sottens: J. S. Bach: f. za dva klavirja in orkester.

Sreda:

- 7.10 Beromünster: A. Corelli: Božični koncert.
- 10.05 Beromünster: A. Bruckner: Maša v e-molu.
- 11.15 Sottens: Beethoven: IV. simf.
- 10 Hörby: G. F. Haendel: »Mesija«, oratorij.
- 20 Sofija: Beethovnov f. fonija.
- 15 Sottens: f. komorne glasbe.
- 16.30 Brno: J. Suk: štiri skladbe za gosli in klavir.
- 17 Sottens: Božični f.
- 18.40 Beromünster: Zbor strasburške stolnice poje.
- 19.30 Italija I.: Simfonični f.
- 20.30 Sottens: Božični f. RO.

Četrtek:

- 15 Beromünster: Sveti dan.
- 10 Hörby: Simfonični f.
- 14.30 Berlin: A. Dvořák: Godalni kvartet v F-duru.
- 20 Sofija: Simfonični f.

- 20.30 Beromünster: Bachove kantate.

- 20.30 Italija II.: Orkestralni f.

- 21 Sottens: Bachov f.

Petek:

- 15.45 Praga: J. B. Foerster: Kvintet op. 95.
- 17 Beromünster: f. Griegovih skladb.
- 17.15 Budapest I.: Klavirski f.
- 19.50 Italija I.: Simfonični f.
- 21.20 Sottens: Saint Saëns: Sonata za klarinet in klavir.

Sobota:

- 19.30 Italija I.: Orkestralni f.
- 20.15 Italija II.: Orkestralni f.
- 15 Dunaj: f. Dunajskih simfonikov.
- 20 Sofija: f. komorne glasbe.

LAHKA GLASBA

Nedelja:

- 14.30 Sottens: R. Schumann: Karneval, op. 109.
- 16.20 Stuttgart: Pisan f.
- 21.15 Sofija: Plesna glasba.

Ponedeljek:

- 18.50 Italija I.: f. zabavne glasbe.
- 18.15 Budapest I.: f. lahke glasbe.
- 20.50 Hörby: f. lahke glasbe.
- 22 Sofija: Plesna glasba.

Torek:

- 16.30 Praga: f. zabavne glasbe.
- 17 Brno: Pisan koncert.
- 22 Sofija: Pisan koncert.

Sreda:

- 18.40 Italija I.: Zabavni f.
- 19 Bukarest: Lahka glasba.
- 21.15 Berlin: Vesela glasba.
- 22.05 Sofija: f. plesne glasbe.

Četrtek:

- 15.55 Praga: Valčki P. I. Čajkovskega.
- 17.40 Sottens: f. lahke glasbe.
- 21.10 Italija II.: Pisan f.
- 13.45 Bukarest: f. lahke glasbe.
- 19.45 Berlin: f. zabavne glasbe.
- 22.05 Sofija: Plesna glasba.

Petek:

- 17.10 Praga: Plesna glasba.
- 20 Beromünster: Narodne pesmi in plesi o švicci.
- 17 Berlin: f. zabavne glasbe.
- 17.30 Bukarest: Lahka glasba.
- 20 Hörby: Kabaret.
- 22 Sofija: Plesna glasba.

Sobota:

- 15 Praga: Pisan f.
- 17 Sottens: f. lahke glasbe.
- 17.20 Praga: f. lahke glasbe.
- 21.15 Beromünster: Zabavni f. RO.
- 17.30 Bukarest: f. lahke glasbe.
- 18 Sofija: Narodna glasba.
- 19.45 Hörby: Plesna glasba.

OPERE IN OPERETE

Nedelja:

- 17 Toulouse: Massenet: »Manon«.
- 19.30 Italija I.: Shakespeare - G. Fr. Malipiero: »Antonio in Kleopatru«, Glasbena drama v 3 dej.
- 18.10 Budapest II.: Prenos iz Opere.
- 19.20 Budapest I.: Operetni večer.

Ponedeljek:

- 19 Berlin: Puccini: »Boheme«.
- 19.25 Budapest I.: Opereta.
- 20.15 Italija II.: f. operne glasbe.

Sreda:

- 16 Toulouse: Massenet: »Werther« (odlomki).
- 16.55 Brno: A. Dvořák: »Kralj in oglar«, komična opera.

Četrtek:

- 16.40 Praga: R. Wagner: »Leteči Holandec«.
- 14.05 Hörby: Prenos iz Opere.
- 18.10 Budapest II.: Prenos iz Opere.
- 20.10 Hörby: J. Offenbach: »Lepa Helena«, opereta.

Petek:

- 15 Hamburg: Operni spored.
- 19.20 Budapest I.: Prenos iz Opere.
- 19.50 Sofija: Verdi: »Othello«.

DRAME IN ZVOČNE IGRE

Nedelja:

- 17 Praga: »Solinst sveta«, zv. igra.
- 18.10 Beromünster: »Sveta noč«, pastirska igra.
- 19.50 Sottens: »Cvetice v ivju«, božična legenda.
- 20 Bukarest: Zvočna igra.

Ponedeljek:

- 19.10 Beromünster: »Sveta noč, blažena noč«. Zv. igra.
- 19.20 Budapest I.: Legenda o božični roži, Zvočna igra.

Torek:

- 17.20 Beromünster: »Dete nam je rojeno«, božična igra.
- 20.15 Sottens: »Rojstvo našega Gospoda«. Zv. slika.
- 19.30 Italija II.: Božična igra.

Sreda:

- 17 Toulouse: »Božični večer«, zv. slika.

Četrtek:

- 20 Sottens: Veseloigra.

Petek:

- 16.25 Praga: »Petračka«, zv. igra.
- 20.15 Italija II.: »Srečen božič!« - Enodejanka.

KNJIŽEVNA PREDAVANJA

Ponedeljek:

- 15.25 Brno: Humor v češki poeziji.
- 15.30 Praga: Češka knjiga.
- 16.10 Brno: Književne novosti.
- 20.15 Sottens: Književna kritika.

Četrtek:

- 15.30 Praga: Iz književnega sveta.

Sobota:

- 16.30 Beromünster: književne zanimivosti.

ZANIMIVOSTI

Četrtek:

- 20.40 Sottens: Pristanišče Aden.

Sobota:

- 20.40 Sottens: Švica v letu 1940.

Poročila iz vsega sveta

V francoščini:

Čas	Odkod	Na valovih
0.30	Finska	49,02 m, 31,58 m 19,75 m
0.45	Anglija	49,59 m, 41,49 m 30,96 m
2.00	Rusija	31,25 m, 25,00 m 19,95 m, 19,76 m
6.15	Anglija	49,59 m, 30,96 m
7.00	Rusija	25,19 m, 16,18 m
8.30	Italija	41,55 m, 25,40 m
8.40	Finska	49,02 m, 31,58 m 19,75 m
8.55	Avstralija	31,20 m
9.30	Rusija	19,76 m
10.37	Rusija	26,09 m

12.00	Turčija	19,74 m
12.15	Anglija	49,59 m, 41,49 m 25,29 m, 19,76 m
12.25	Rusija	21,55 m
12.45	Švica	25,28 m
13.50	Jugoslavija	49,18 m
15.30	Italija	41,55 m, 25,40 m 16,84 m
17.15	Rusija	20,38 m
17.35	Italija	31,15 m, 25,51 m
18.05	Združ. drž.	16,83 m
18.15	Anglija	49,59 m, 41,49 m 30,96 m
19.00	Turčija	31,70 m
19.07	Rusija	25,62 m, 24,85 m
19.15	Švica	48,66 m
19.45	Finska	49,02 m, 31,58 m 19,75 m
20.00	Vatikan	48,47 m

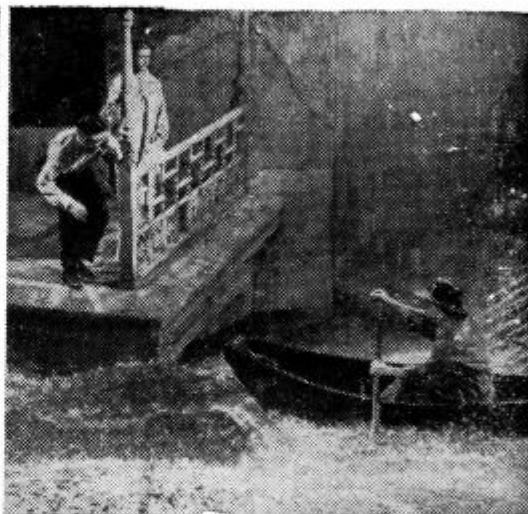
20.00	Rusija	49,75 m, 31,51 m
20.15	Anglija	49,59 m, 30,96 m
21.00	Združ. drž.	25,45 m, 19,67 m 16,87 m
21.35	Japonska	31,46 m, 25,42 m
21.55	Jugoslavija	49,18 m
22.00	Anglija	49,59 m, 31,55 m
22.00	Italija	41,55 m, 31,15 m 25,40 m, 19,70 m
22.00	Rusija	49,75 m, 39,76 m 31,51 m, 25,62 m
22.20	Švica	48,66 m
22.45	Finska	49,02 m, 31,58 m
23.10	Združ. drž.	19,67 m
23.10	Kina	25,21 m
23.30	Rusija	31,25 m, 25,62 m 25,00 m
23.45	Italija	41,55 m, 31,15 m 25,40 m, 19,70 m

DEŽEVJE PRIHAJA

Po dolgih dneh žgoče vročine in suše je pričelo deževati. Težko pričakovano deževje je trajalo predolgo. Ne-

so razpoke požirale žrtve, rušile so se hiše. Potres ni prizanesel ne pagodi ne Maharadžovemu dvoru. Maharadža

Prav tega večera je bila pri Hindusu Barmerju domača zabava. Ko je nastal potres, sta se Tom in Edwina

prenehoma je lilo, podnevi in ponoči sô spremljali deževni naliiv grom in strela.

Sam je v begu našel strašno smrt. Silni nasip, ki je zadrževal vodo velikega jezera so valovi porušili. Silno

zatekla v gornji del hiše, do kamor ni prodrla voda. Toda voda narašča ne-
prestanu. Hiša, v kateri je stanovala

Neke noči je prišlo do katastrofe ... Potres! Ves Ranchipur je bil spremenjen, ko se je pričela tresti zemlja in

vodovje je preplavilo ruševine in razvaline mesta in pokrilo nešteto življenj pod seboj.

Fern, je stala na majhnem hribu, da je voda ni dosegla. V skrbi za Toma je Fern šla z majhnim čolnom, da ga reši ...
(Dalje prihodnjič.)